

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA ROMANISTIKY

Obor: Španělská filologie

**Překlad povídek z knihy *Llamadas telefónicas*
s komentářem zaměřeným na časovou souslednost**

(Bakalářská diplomová práce)

Autor práce: ANDREA ZEWELOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Radim Zámec, Ph. D.

OLOMOUC 2011

Poděkování

Nejprve bych chtěla poděkovat vedoucímu mé práce, Mgr. Zámcoví Ph.D., za ochotu, trpělivost a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala všem, kteří mi jakkoli pomohli s vypracováním mé práce.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem *Překlad povídek z knihy Llamadas telefónicas* s komentářem zaměřeným na časovou souslednost vypracovala samostatně s použitím odborné literatury pod vedením Mgr. Radima Zámce, Ph.D.

.....

.....

OBSAH

Úvod	5
1. Spoluvězni	7
2. Clara	16
3. Komentář	24
Závěr	50
Anotace	51
Bibliografie	53

Úvod

Tato bakalářská práce nesoucí název „*Překlad povídek z knihy Llamadas telefónicas s komentářem zaměřeným na časovou souslednost*“ se zabývá podrobným rozbořem knihy *Llamadas telefónicas* od známého chilského spisovatele Roberta Bolaña (1953- 2003). Práce bude rozdělena do několika částí. V úvodní části se budu věnovat kompletnímu podrobnému překladu vybraných povídek „*Compañeros de celda*“ a „*Clara*“. Tento překlad bude posléze prostředkem pro komentář zaměřený na souvěti obsahující časovou souslednost. Tento komentář tvoří druhou a neméně důležitou část této práce, v němž se pokusím o podrobnou analýzu souvěti nalezených v textu, který budu překládat. Tato souvěti budou rozdělena podle slovesného času a způsobu tvarů sloves podléhajících časové souslednosti.

Veškeré informace, které jsem zde použila o Robertu Bolaňovi pocházejí ze španělských pramenů a proto jsem je volně přeložila do českého jazyka. Všechny tyto zdroje budou uvedeny na konci mé práci v bibliografii.

Roberto Bolaño je chilský spisovatel žijící za éry diktátora Augusta José Ramóna Pinocheta Ugartehe. Toto období bylo charakteristické politickou represí proti opozici a hrubým porušováním lidských práv a svobod. Roberto Bolaño, toho času žijící v Mexiku se vydává na dlouhou cestu po Jižní Americe s jasným cílem připojit se k levicovému odporu proti současné chilské politické situaci. Je však uvězněn na 8 dní a poté definitivně opouští Chile s cílem vrátit se do Mexika a naplno se věnovat profesionální dráze spisovatele. Vydává svá první poetická díla a aktivně se začleňuje do avantgardního hnutí zvaného „*infrarealismo*“. Bolaňův způsob psaní se stal odrazem jeho života, jak on sám prohlásil „*En gran parte la vida ha nutrido mi literatura.*“¹ Velkými tématy Bolaňovy tvorby jsou fiasko, neúspěch, vztek averze, nechuť. Pro svou práci jsem si vybrala povídky *Llamadas telefónicas* vydané v roce 1997. Kniha je rozdělná do tří kapitol a tří různých témat. První kapitola se jmenuje *Llamadas telefónicas*, která dále obsahuje podkapitoly *Sensini*, *Henri Simon Leprince*, *Enrique Martín*, *Una aventura literaria* a *Llamadas telefónicas*. Zde popisuje

¹ Spolupracovníci kulturního serveru Memoria Chilena: *Roberto Bolaño (1953 – 2003)*, [en línea], dostupné na <http://www.memoriachilena.cl/temas/index.asp?id_ut=robertobolano%281953-2003%29>, [konzultace: 3/5/2011].

životy spisovatelů na pokraji společnosti. Druhá část se nazývá *Detectives*, pod kterou spadají kapitoly jako *El gusano*, *La nieve*, *Otro cuento ruso*, *William Burns* a *Detectives*. A ve třetí kapitole *Vida de Anne Moore* najdeme podkapitoly jako *Compañeros de celda*, *Clara*, *Joana Silvestri* a *Vida de Anne Moore*, která pojednává o ženách. Jak jsem se již zmínila, pokusím se o podrobný překlad povídek „Clara“ a „Compañeros de celda“ Dalšími tématy vyskytujícími se ve sbírce jsou láska fyzická, samota, smrt, sex, cestování, tragické a bouřlivé příběhy. Dalo by se říci, že je to směs tohoto všeho. Povídky jsou psány jednoduchým jazykem a konce těchto povídek jsou mnohdy strohé, šokující, mrazivé a ve většině případů nenechají čtenáře lhostejným.

1. Spoluvězni

Oba jsme byli vězněni v ten samý měsíc i v ten samý rok, i když ve věznicích vzdálených od sebe tisíce kilometrů. Sofía se narodila roku 1950 v Bilbau. Byla snědá, malá a nádherná. V listopadu roku 1973 Sofii uvěznili v Aragonu, zatímco já jsem byl vězněn v Chile.

Tou dobou studovala na univerzitě v Zaragoze. Studovala exaktní vědy, biologii nebo chemii, jedno z toho. Uvěznili ji, stejně jako skoro všechny její spolužáky z ročníku. Čtvrtou či pátou noc, co jsme se milovali a já dával na obdiv své milostné umění, mi řekla: „Buď v klidu, o to nejde.“ „Baví mě zkoušet nové věci,“ odpověděl jsem ji. Když to dělám dvě noci po sobě v té samé poloze, jsem impotentní. „Nemusíš to pro mě dělat,“ odvětila. Místnost měla vysoký strop, stěny byly vymalované na červeno, připomínaly večerní poušť. Stěny vymalovala ona sama za tu krátkou dobu, co tady bydlela. Byly strašné. „Už jsem v milování vyzkoušela všechny způsoby,“ řekla. „Nevěřím ti,“ odvětil jsem. „Opravdu jsi všechno zkusila?“ Ano, všechno, odpověděla a já už neřekl nic. Raději jsem mlčel, možná se i styděl, ale věřil jsem jí.

Mnohem později se mi svěřila, že začíná šílet. Skoro nejedla, živila se pouze kaší. Jednou jsem vešel do kuchyně a uviděl igelitový pytel vedle ledničky. Dvacet kilo kaše v prášku. „A jíš něco jiného?“ zeptal jsem se jí. Usmála se a řekla, že ano, že občas jí i jiné věci, ale skoro vždy někde venku v restauraci nebo v baru. Řekla, že se jí zdá praktičtější udělat si doma kaši z prášku. „Tak mám vždy co jíst.“ A to ji ani nedělala s mlékem, ale s vodou, která se většinou ještě ani nevařila. Vysvětlila mi, že ji rozpouští ve vlažné vodě, protože nesnáší mléko. Nikdy jsem ji neviděl jíst mléčné výrobky, říkala, že to je určitě psychický problém, který se s ní táhne už od dětství. Zřejmě to bude mít nějakou souvislost s její matkou. Když jsme se v noci potkali v bytě, jedla kaši a občas, když jsem zůstal až do odpoledne, dívala se se mnou na filmy v televizi. Téměř jsme nemluvili. Nikdy se nehádala. Tehdy v domě bydlel jeden komunista našeho věku, se kterým jsem se zaplétal do neužitečných polemik. Bylo mu něco mezi dvaceti až třiceti lety. Ona se nikdy nepřikláněla na žádnou stranu, ale já jsem věděl, že je více na mé, než na jeho straně. Jednou mi komunista řekl, že Sofía je krásná

a přemýšlí o tom, že se s ní při první příležitosti vyspí. „Udělej to,“ řekl jsem mu. Dvě nebo tři noci potom jsem koukal na film od Bardema a uslyšel jsem, jak komunista vyšel na chodbu a potichu zaklepal na Sofiiny dveře. Chvilku si povídali a potom se dveře zavřely. Komunista odešel až od dvě hodiny později.

Později jsem se dozvěděl, že Sofia byla vdaná. Vzala si bývalého spolužáka z univerzity v Zaragoze. V listopadu roku 1973 byl také uvězněn. Po dokončení studií se přestěhovali do Barcelony a o něco později se rozvedli. Jmenuje se Emilio a jsou dobří přátelé. „S Emiliem jsi vyzkoušela v milování všechno?“ „Téměř ano,“ odpověděla Sofia. A také řekla, že začíná šilet a že je to problém především, když řídí. „Minulou noc se mi to přihodilo na ulici Diagonal, ale naštěstí nebyl velký provoz.“ „Bereš něco?“ „Valium. Hodně pilulek.“ Než jsme se poprvé pomilovali, zašli jsme si párkrát do kina. Na francouzské filmy, pokud si dobře pamatuji. Viděli jsme jeden o ženě pirátce. Zakotví na ostrově, kde už také jedna žije. Tasí meče a vypukne souboj na život a na smrt. Další film, který jsme viděli byl z druhé světové války: muž, který pracuje pro Němce a zároveň pro francouzský odboj. Poté, co jsme spolu začali spát, chodili jsme často do kina. Ku podivu si pamatuji názvy těch filmů včetně jmen režisérů, ale všechno ostatní jsem zapomněl. Už první noc mi dala Sofia jasně najevo, že náš vztah se nikam neposune. „Jsem zamilovaná do někoho jiného,“ řekla. „Do našeho komunisty?“ „Ne, do někoho, koho ty neznáš.“ „Je to profesor jako já,“ řekla. Tehdy mi nechtěla říct jeho jméno. Občas se s ním vyspala, ale nebylo to často, přibližně tak jednou za čtrnáct dní. Se mnou se milovala každou noc. Ze začátku jsem se jí snažil unavit. Začínali jsme v jedenáct a nepřestali jsme se milovat až do čtyř do rána. Brzy jsem si uvědomil, že neexistuje způsob jak Sofii vyčerpat.

Tou dobou jsem se scházel s anarchisty a radikálními feministkami. A četl jsem knihy, které se víceméně podobaly stylu mých přátel. Jedna z nich byla kniha od jedné italské feministky, od nějaké Carli. Už nevím, jak se jmenovala dál. Kniha nesla název *Plivněme na Hegla*. Jednoho odpoledne jsem tu knihu půjčil Sofii. „Přečti si to, myslím, že je to velmi dobré,“ řekl jsem. Snad jsem jí i řekl, že se jí ta kniha bude hodit. Druhý den mi Sofia v dobré náladě vrátila tu knihu a řekla: „Jako sci-fi to není špatné, ale jinak je to pitomost.“ Byla toho názoru, že to mohla napsat pouze Italka. Zeptal jsem se jí: „Máš něco proti Italkám?“ „Nějaká Italka ti ublížila, když jsi byla malá?“

Odpověděla, že ne. Pokud jde o tuto tematiku, raději by si přečetla Valerii Solanas. Proti mému očekávání její oblíbený autor nebyla žena, ale Angličan, David Cooper, současník Lainga. Za nějakou dobu jsem také přečetl Valerii Solanas a Davida Coopera včetně Laingových sonetů. Jedna z věcí, která mě nejvíc zaujala na Cooperovi, byla ta, jak léčil během svého argentinského pobytu levičáky halucinogenními drogami. Ačkoliv ve skutečnosti nevím, jestli Cooper vůbec někdy v Argentině byl, mohu se plést. Poskytoval tuto zkušenost lidem, kteří věděli, že jsou natolik nemocní, že mohou kdykoli zemřít, že nepoznají stáří. Sofía také občas brala drogy. Brala LSD, amfetaminy a rohypnol, tabletky, které ji povzbuzovaly a tabletky, které ji utlumovaly. A prášky na to, aby se soustředila na řízení auta. Auta, do kterého jsem se málokdy odvážil nastoupit. Pravdou je, že jsme nechodili moc často ven. Já jsem žil svým životem a ona zase svým. V jejím nebo v mém pokoji se naše těla proplétala v nekonečném souboji až do úplného vyčerpání nad ránem.

Jednou odpoledne ji přišel navštívit Emilio, představila nás. Emilio byl vysoký, měl hezký úsměv. Viděl jsem na něm, že ji moc miluje. Přítelkyně Emilia se jmenovala Nuria, byla to Katalánka a pracovala jako učitelka na střední škole, stejně jako Emilio i Sofía. Neexistovaly dvě ženy tak odlišné jako Nuria a Sofía. Nuria byla blondýnka, měla modré oči, byla vysoké postavy a trochu při těle. Sofía byla hnědovláska a měla hnědé oči, tak tmavé, že vypadaly jako černé. Byla malá a hubená jako maratónský běžec. I přes toto všechno vypadaly jako dobré přítelkyně. Podle toho, co jsem se dozvěděl později, Emilio opustil Sofii. Jejich rozchod se vždy udržel v přísných mezích přátelství. Občas, když jsem mlčel a pozoroval je, připadalo mi, že se dívám na Američanku a Vietnamku. Emilio byl pořád Emilio, chemik či biolog z Aragonu, bývalý protifrankistický student, bývalý vězeň a slušný muž. Nebyl moc zajímavý. Jednou v noci mi Sofía vyprávěla o muži, kterého miluje. Jmenoval se Juan a také byl z Komunistické strany. Pracoval na stejné střední škole jako ona, díky tomu se potkávali každý den. Byl ženatý a měl syna. „Kde se milujete?“ „V mém nebo jeho autě,“ odpověděla Sofía. „Vyrazíme společně, pak jedeme za sebou ulicemi Barcelony, občas zajedeme až do Tibidaba nebo do Sant Cugat, jindy jenom zaparkujeme v tmavé uličce a pak on přijde ke mě do auta nebo já k němu.“ Potom Sofía onemocněla a musela ležet v posteli. Po tuto dobu jsme v domě žili jenom my a komunista. Komunista se objevoval

pouze v noci, takže jsem to byl já, kdo o ni musel pečovat a kupovat jí léky. Jednou v noci mi řekla, abychom se spolu vydali na výlet. „Kam?“ zeptal jsem se. „Pojedeme do Portugalska,“ odpověděla. Ten nápad mi přišel dobrý a ráno jsme vyrazili stopem do Portugalska. Myslel jsem, že pojedeme jejím autem, ale Sofía se bála řídit. Cesta to byla pomalá a se zastávkami. Zastavili jsme se v Zaragoze, kde Sofía ještě měla nejlepší kamarády, v Madridu, v domě její sestry a v Extramaduře...

Přišlo mi, že Sofía navštěvuje všechny své bývalé milence. Zdálo se mi, že se se všemi loučí. Její loučení postrádalo vnitřní klid a pocit smíření. Když jsme se milovali, zpočátku měla nepřítomný pohled, jako by se jí to netýkalo, ale poté se uvolnila a dosáhla nespočetných orgasmů. Tehdy začala plakat a já jsem se zeptal, proč pláče. Odpověděla: „Protože jsem samice,“ řekla. „Má duše je jinde, ale nemohu zabránit tomu, abych se udělala.“ „Nepřeháněj,“ řekl jsem jí a milovali jsme se dál. Líbat její tvář celou smočenou slzami, bylo rozkošné. Celé její tělo bylo horké, prohýbala se jako kus rozžhaveného kovu. Slzy ale byly vlažné. Stékaly jí po krku a když jsem je zachytil, rozetřel jsem jí je po bradavkách, až slzy úplně vystydlly. Za měsíc jsme se vrátili do Barcelony. Po celý den Sofía skoro nejedla. Začala znovu začala jíst kaši z pytlíku a rozhodla se nevycházet z domu. Jednou v noci, když jsem se vrátil, našel jsem ji s kamarádkou, kterou jsem neznal. Znovu jsem potkal Emilia a Nurii, kteří se na mě dívali, jako bych za její pošramocené zdraví mohl já. Nebylo mi to příjemné, ale neřekl jsem jim nic. Zavřel jsem se ve svém pokoji. Pokoušel jsem se číst, ale slyšel jsem je. Úžas, napomenutí a rady. Sofía nemluvila. O týden později dostala neschopenku na čtyři měsíce, lékař byl starý spolužák ze Zaragozy. Myslel jsem, že spolu budeme trávit více času, ale čím dál více jsme si byli vzdálenější. Některé noci už ani nechodila spát domů. Pamatuji si, že jsem byl dlouho vzhůru a koukal jsem na televizi. Čekal jsem na ni. Občas mi dělal společnost náš komunista. Protože jsem neměl co dělat, dal jsem se do úklidu bytu. Zametal jsem, vytíral a utíral prach. Komunista byl se mnou spokojený, ale jednoho dne také musel odejít a já jsem zůstal sám jako nikdy.

Sofía byla jako přízrak, objevovala se potichu. Zavírala se do svého pokoje nebo do koupelny a po pár hodinách zase mizela. Jednou v noci jsme se potkali na schodech domu, kde jsme bydleli. Já jsem šel nahoru a ona zase dolů. Napadla mě jediná otázka: „Máš nového milence?“ Ihned jsem toho litoval, ale

už jsem to řekl. Nepamatuji si, co mi odpověděla. Ten obrovský dům, ve kterém nás za dobrých časů bydlelo pět, se proměnil v myší díru. Občas jsem si představoval Sofii ve vězení v Zaragoze, v listopadu 1973. Přemýšlel jsem o těch osudných dnech, kdy jsem byl ve vězení ve stejnou dobu na jižní polokouli. Ačkoli jsem si uvědomoval, že tento fakt, tato náhoda, je plná skrytých významů, nemohl jsem rozšifrovat ani jeden. Podobnosti mě pletou. Jednou v noci, když jsem se vrátil domů, našel jsem na stole v kuchyni dopis na rozloučenou a pár peněz. Zpočátku jsem žil tak, jako by tam Sofía stále bydlela. Nepamatuji si přesně, jak dlouho jsem na ni ještě čekal. Myslím, že kvůli tomu, že jsem nezaplatil, mi odpojili elektřinu. Přestěhoval jsem se.

Než jsem ji znova spatřil, uběhla dlouhá doba. Procházela se po Ramblas a vypadala ztraceně. Zatímco nám chlad prostupoval až do morku kostí, povídali jsme si o neosobních věcech. „Doprovod' mě domů,“ řekla. Bydlela kousek od Borne, v polorozpadlé budově. Schodiště bylo úzké a schody vrzaly při každém kroku. Vystoupal jsme až ke dveřím jejího bytu v posledním patře. K mému údivu, mě nenechala vstoupit. Měl jsem se jí zeptat, co se děje, ale přešel jsem to bez komentáře. Vzal jsem věci tak jak jsou, takovým způsobem, jakým je brala ona.

O týden později jsem se vrátil k jejímu domu. Zvonek nefungoval a musel jsem několikrát zabušit na dveře. Myslel jsem, že není nikdo doma. Později mě napadlo, že ve skutečnosti tam asi nebydlí nikdo. Když už jsem chystal k odchodu, dveře se otevřely. Byla to Sofía. Její byt byl zahalen ve tmě a světlo na chodbě zhasínalo po dvaceti sekundách. Zpočátku jsem si kvůli tmě ani nevšiml, že Sofía otevřela nahá. „Nastydneš,“ řekl jsem, když mi ji světlo na chodbě odhalilo. Stála tam vzpřímená, hubenější než obvykle, břicho, nohy, které jsem tolikrát líbal, byly teď v tak zanedbaném stavu, že místo toho, abych měl chuť se k ní přivinout, otrásl jsem se zimou, jako kdybych její nahotu cítil já sám. „Mohu vstoupit?“ Sofía zavrtěla hlavou. Předpokládal jsem, že její nahota značí, že doma není sama. Řekl jsem jí to a s hloupým úsměvem na tváři jsem ji ujistil, že tu nejsem proto, abych byl indiskrétní. Už jsem se chystal k odchodu, když mi sdělila, že je sama. Zarazil jsem se a podíval jsem se na ni pozorně, chtěl jsem vyčíst něco z jejího výrazu, ale její obličej byl nečitelný. Také jsem se jí díval přes rameno. Byt byl zahalený tichem a neměnnou tmou, ale můj instinkt mi říkal, že uvnitř se někdo skrývá, vyčkává a poslouchá nás.

„Cítíš se dobře?“ „Velmi dobře,“ odpověděla potichu. „Vzala sis nějaké drogy?“ „Ne, ne vzala jsem si nic, nejsem zdrogovaná,“ zašeptala. „Necháš mě vstoupit?“ „Můžu ti udělat čaj?“ „Ne“, odpověděla Sofia. Než jsem odešel, napadlo mě, že by nebylo od věci, položit jí ještě jednu otázku. „Proč nechceš, abych si prohlídnul tvůj byt, Sofie?“ Její odpověď byla nečekaná. „Můj přítel každou chvíli přijde domů a nelíbí se mu, když mě tu najde v něčí společnosti, především mužské.“ Nevěděl jsem, jestli mám být naštvaný, nebo se mám pousmát. „Tvůj přítel asi bude upír.“ Sofia se poprvé chabě a letmo usmála. Vyprávěla jsem mu o tobě, poznal by tě. „A co by mi mohl udělat?“ „Zmlátil by mě?“ „Ne, prostě by se naštvál.“ „Vykopl by mě ven?“ Štvalo mě to čím dál tím více. V jednom okamžiku jsem si přál, aby přítel, na kterého Sofia čekala ve tmě nahá, přišel a abych viděl, co by se ve skutečnosti stalo; co by se odvážil udělat. „Nenakopal by ti,“ řekla. „Jednoduše by se naštvál, nemluvil by s tebou a až bys odešel, nepromluvil by na mě ani slovo.“ „Ty to nemůžeš mít v hlavě v pořádku, nevím, jestli si uvědomuješ, co mi to tu říkáš.“ „Jsi jiná, nepoznávám tě,“ zamumlal jsem. „Jsem pořád stejná.“ „Nic nechápeš idiote!“ „Sofie, Sofie, co se ti stalo!“ „Nejsi taková!“ „Vypadni,“ řekla, „co ty víš, jaká jsem.“

Až do minulého roku jsem o Sofii nevěděl nic. Jednoho odpoledne, když jsem vycházel z kina, jsem potkal Nurií. Poznali jsme se. Bavili jsme se o filmu a nakonec jsme se rozhodli jít si někam vypít kávu. Po chvíli jsme se začali bavit o Sofii. „Jak dlouho už jsi ji neviděl,“ zeptala se mě. Odpověděl jsem, že už jsem ji neviděl dlouho, ale, že někdy ráno se probouzím s pocitem, jako kdybych ji právě spatřil. „Jako kdyby se ti o ní zdálo?“ „Ne, jako kdybych s ní strávil noc.“ „Je to zvláštní, Emiliovi se stávalo to samé až do doby, než se ho pokusila zabít.“ „Tehdy se zbavil nočních můr,“ řekla.

Vylíčila mi příběh. Byl jednoduchý a zároveň nepochopitelný. Před šesti nebo sedmi měsíci Sofia zavolala Emiliovi. Podle Emilia, Sofia mluvila o příšerách, o spiknutích a o vrazích. Řekl, že jediného koho se bojí víc než blázna, je ten, kdo vědomě stahuje druhého do šílenství. Potom ho pozvala do svého domu, ve kterém jsem už párkrát byl. Druhý den Emilio přišel na schůzku včas. Schodiště tmavé nebo špatně osvětlené, zvonek, který nefungoval, bušení na dveře, všechno až sem, bylo známé a předvídatelné. Sofia otevřela. Nebyla nahá. Pozvala ho dovnitř. Emilio tam nikdy nebyl. Podle Nurie byla místnost

chudě zařízená a navíc stav místnosti byl žalostný: stěny pokrývala špína a špinavé nádobí se hromadilo na stole. Místnost byla špatně osvětlená a proto Emilio nic neviděl. Poté ve tmě zahlédl muže sedícího v křesle a pozdravil ho. Muž mu na pozdrav neodpověděl. „Posaď se, musíme si promluvit,“ řekla Sofía. Emilio se posadil. Vnitřní hlas mu několikrát opakoval, že něco je špatně, ale nevěnoval mu pozornost. Myslel si, že Sofía ho chce požádat o půjčku. O další půjčku, ačkoli přítomnost neznámého muže tuto myšlenku zpochybňovala. Sofía nikdy nežádala o peníze před třetí osobou. Emilio se posadil a čekal.

Sofía řekla, „můj manžel ti chce vysvětlit něco ze života.“ Na chvíli si Emilio myslel, že ho Sofía označila za manžela a že chce, aby něco řekl jejímu příteli. Usmál se. Stihl říct, že mu nemá co vysvětlovat, že každá zkušenost je jedinečná. Za okamžik pochopil, že Sofía nemluví o něm jako o manželovi. „Manžel“ je ten druhý. Pochopil, že se zde děje něco špatného. Pokusil se vstát, právě když se na něj vrhla Sofía. Zbytek příběhu připomínal grotesku. Sofía se mu pokusila spoutat nohy, zatímco její nový společník se ho pokusil uškrtit spíše silou vůle než obratností. Emilio měl ve zmatku rvačky dostatek času i chladnou hlavu na to, aby si všiml fyzické podobnosti, která existovala mezi Sofíí a neznámým mužem. Jako by byli dvojčata. Sofía i ten neznámý byli malí a tak rvačka nebo něco na ten způsob, netrvala dlouho. Snad úlek vyvolal u Emilia touhu po pomstě. Když byl Sofiín přítel na zemi, kopal ho tak dlouho dokud se neunavil. „Asi mu zlomil několik žeber,“ řekla Nuria, „však víš, jaký je Emilio. Nevěděl jsem to, ale přitakal jsem.“ Když skončil, vrhl se na Sofíi, která se ho marně pokoušela držet zezadu, zatímco mu dávala rány, které Emilio sotva cítil. Dal jí tři facky a potom odešel. Podle Nurie to bylo poprvé, co vztáhl ruku na Sofíi. Od té doby o ní nic neví, ale i přesto měla Nuria strach, když se po nocích vracela z práce.

„Vykládám ti to proto,“ řekla Nuria, „kdybys měl nějaké nutkání ji navštívit.“ „Ne, nemám v úmyslu jít do jejího bytu, už je to dlouho, co jsem ji neviděl,“ odpověděl jsem. Potom jsme krátce mluvili o jiných věcech a pak jsme odešli. Ani nevím, jak jsem se o dva dny později ocitl před Sofiíním bytem.

Otevřela dveře. Byla hubenější než kdy jindy. Zpočátku mě nepoznala. „Tak moc jsem se změnil, Sofie?“ zamumlal jsem. „Ah, to jsi ty,“ řekla. Nato si

kýchla a ustoupila o krok zpět. Pochopil jsem to, asi mylně, jako pozvánku, abych vešel. Sofía mě nezastavila.

Místnost, ve které připravili léčku na Emilia, ačkoli byla špatně osvětlená (jediné okno vedlo na úzký a ponurý dvůr), nevypadala zanedbaně. První dojem byl přesně opačný. Sofía také nevypadala špinavě. Posadil jsem se do křesla, možná do toho samého, kam si sedl Emilio v den té léčky, a zapálil jsem si cigaretu. Sofía zůstala stát, prohlížela si mě, jako kdyby si nebyla jistá, kdo jsem. Na sobě měla blůzu a dlouhou tenkou sukni, která vypadala spíš jako letní. Na nohách měla tlusté ponožky a sandále. V jednu chvíli jsem si myslel, že to jsou moje ponožky, ale ne, nebylo možné, aby byly moje. Zeptal jsem se jí, jak se má. Neodpověděla mi. Zeptal jsem se jí, jestli je sama, jestli má něco k pití, jestli se jí daří dobře. Protože Sofía se ani nepohnula, zvedl jsem se a šel do kuchyně. Kuchyň byla čistá, tmavá a v ledničce nebylo nic. Nahlédl jsem se do spíže. Nebyla tam ani mizerná plechovka hrachu. Otočil jsem kohoutkem. Alespoň jí tekla voda, ale neodvážil jsem se napít. Vrátil jsem se do pokoje. Sofía byla stále potichu a na tom samém místě. Nevím, jestli vyčkávala nebo byla duchem nepřítomná, každopádně připomínala sochu. Ucítil jsem závan studeného vzduchu a myslel jsem, že jsou vchodové dveře otevřené. Šel jsem to zkontrolovat. Nebyly, ihned jak jsem vešel, Sofía dveře zavřela. Ale něco to být muselo, pomyslel jsem si.

To, co se stalo potom je neurčité . Nebo si raději přeji, aby to tak bylo. Pozoroval jsem Sofiín obličej. Vypadal melancholicky, zamyšleně nebo nemocně. Věděl jsem, že by se mi chtělo plakat, kdybych zůstal potichu. Přiblížil jsem se k ní zezadu a objal jsem ji. Pamatuji si, že chodba, která vedla do ložnice a k dalšímu pokoji se zužovala. Milovali jsme se pomalu a zoufale, stejně jako dřív. Bylo chladno, nesvlékl jsem se. Naproti tomu Sofía byla úplně nahá. Nyní jsi studená, myslel jsem si, studená, jako kdyby jsi byla mrtvá. Nemáš nikoho.

Následující den jsem se vrátil, abych ji navštívil. Tentokrát jsem se zdržel delší dobu. Mluvili jsme o časech, kdy jsme bydleli spolu, o programech v televizi, na které jsme se dívali až do brzkého rána. Zeptala se mě, jestli mám v novém bytě televizi. Odpověděl jsem, že ne. „Po televizi a především po nočních programech se mi stýská,“ řekla. „Výhodou je, že můžeš víc číst,“ řekl jsem. „Já už nečtu,“ odvětila. „Nic?“ „Nic, podívej,

v tomhle bytě není ani jedna kniha.“ Jako náměsíčný jsem se zvedl a prošel jsem celý byt roh po rohu, jako bych měl moře času. Viděl jsem mnoho věcí, ale neviděl jsem knihy. Do jedné z místností jsem nemohl vejít, protože byla zamčená. Poté jsem se vrátil s pocitem prázdnoty v srdci a usedl jsem na křeslo, kde dříve seděl Emilio. Až do této doby jsem se jí nezeptal, kde je její přítel. Teď jsem to udělal. Sofía se na mě podívala a usmála se. Myslím, že to bylo poprvé od našeho setkání. Byl to letmý, ale dokonalý úsměv. „Odešel a nikdy se už nevrátí,“ odpověděla. Oblékli jsme se a šli jsme na večeři do pizzerie.

2. Clara

Měla velká prsa, hubené nohy a modré oči. Pamatuji si ji takto rád. Nevím, proč jsem se do ní zamiloval, ale vím, že jsem se do ní přímo zbláznil. Zpočátku, chci říct v prvních dnech i v prvních hodinách, všechno šlo jako po másle. Poté se Clara vrátila do svého města na jihu Španělska. V Barceloně byla na prázdninách. A náš vztah se začal postupně rozpadat.

Jednou v noci se mi zdálo o andělovi: vešel jsem do obrovského a prázdného baru a viděl jsem ho, jak sedí v rohu s lokty na stole a má před sebou hrnek s kávou. „Je to žena tvého života,“ řekl mi. Zvedl hlavu, pohlédl na mě ohnivým pohledem tak, až jsem uskočil na druhou stranu baru. „Číšníku, číšníku,“ začal jsem křičet. V tu chvíli jsem se probudil a rychle jsem uprchl z tohoto zoufalého snu. Následující noci se mi o nikom nezdálo nic, ale probouzel jsem se s pláčem. Mezitím jsem si dopisoval s Clarou. Její dopisy byly stručné. *Ahoj, jak se máš? Prší. Miluji tě. Ahoj.* Tyto dopisy mě zpočátku vyděsily. Myslel jsem si, že vše skončilo. Nicméně po dlouhém přemýšlení, jsem došel k závěru, že její stručnost je způsobena tím, že se chce vyvarovat gramatických chyb. Clara byla pyšná a nenáviděla, když někdo neovládal gramatiku, ačkoli já jsem touto její zdánlivou chladností trpěl.

V té době jí bylo 18 let. Zanechala studia na gymnáziu a věnovala se hudbě, kterou studovala na soukromé škole, a malbě, které ji vyučoval malíř, který se specializoval na krajinnou malbu a byl v důchodu. Ale pravdou je, že ji hudba moc nezajímala a o malbě by se dalo říci skoro to samé. Bavilo ji to, ale nedokázala se pro to nadchnout. Jednoho dne mi přišel další stručný dopis, kde mi pár slovy sdělila, že se zúčastní soutěže krásy. Moje odpověď, tři strany popsané z obou stran, oplývala chválou na její krásu, na její sladké oči a na její dokonalou postavu atd... Byl to směšný dopis. Když jsem ho dokončil, váhal jsem, jestli ho mám odeslat či ne. Nakonec jsem ho odeslal.

Několik týdnů jsem o ní nic nevěděl. Mohl jsem jí zavolat, ale neudělal jsem to. Částečně kvůli diskrétnosti a také kvůli tomu, že jsem v té době byl chudší než kostelní myš. V soutěži krásy Clara obsadila druhé místo a štválo ji to celý týden. Překvapivě mi poslala telegram, kde psala: *Druhé místo. Stop. Obdržela jsem tvůj dopis. Stop. Přijed'.* Slovo „stop“ bylo velmi jasně napsáno.

O týden později jsem nastoupil do prvního vlaku jedoucího do města, ve kterém bydlela. Předtím, tedy chci říct potom, co jsem obdržel telegram, jsme spolu telefonovali. Měl jsem možnost vyslechnout si několikrát celý příběh ze soutěže krásy. Bylo na ní vidět, že se jí to dotklo. Sbalil jsem si kufry a hned jak to šlo, nasedl jsem do vlaku. A už brzy ráno jsem se ocitl v tom neznámém městě. V půl desáté ráno jsem přišel k jejímu domu. Na nádraží jsem si dal kávu a vykouřil pár cigaret, abych zabil čas. Otevřela mi tlustá a neučesaná žena. Když jsem řekl, že hledám Claru, podívala se na mě, jako bych šel na popravu. Několik minut jsem na ni čekal v obývacím pokoji. Minuty mi přišly neuvěřitelně dlouhé, ale potom, co jsem nad celou tou věcí přemýšlel, jsem si uvědomil, že dlouhé opravdu byly. Obývací pokoj se mi zdál prosvětlený a útulný, ale zbytečně přeplněný věcmi. Když se Clara objevila, přišlo mi, jako by se objevila bohyně. Vím, že je hloupé si to myslet. Vím, že je hloupé to vyřknout, ale bylo to tak.

Následující dny byly příjemné ale zároveň i nepříjemné. Viděli jsme mnoho filmů, skoro každý den jeden. Milovali jsme se. Byl jsem prvním klukem, se kterým se vyspala. Což by mohla být krátká poznámka, ale v budoucnu mě to přijde draho. Chodili jsme na procházky, poznal jsem její přátele a byli jsme na dvou hrozných večírcích. Nabídl jsem jí, aby se mnou odešla bydlet do Barcelony. Samozřejmě mi bylo jasné, jaká bude odpověď. O měsíc později, jsem nasedl v noci na vlak domů. Pamatuji si, že cesta byla příšerná.

O něco později mi Clara napsala dopis tak dlouhý jako nikdy předtím. V dopise stálo, že už se mnou nemůže dál být. Nátlak, tím myslela moji nabídku na společné bydlení, kterému jsem ji podrobil, byl pro ni neúnosný. Napsala, že vše mezi námi skončilo. Asi třikrát nebo čtyřikrát jsme spolu ještě telefonovali. Myslím, že jsem jí také napsal dopis, ve kterém jsem jí urazil a zároveň napsal, že ji miluji. Když jsem cestoval do Maroka, zavolal jsem jí z hotelu v Algeciras, kde jsem byl ubytovaný. A tentokrát už jsme si popovídali na úrovni. Nebo tak se to alespoň zdálo jí nebo mě, už nevím.

O několik let později mi Clara vyprávěla útržky ze svého života, které jsem nenávratně promeškal. Po letech mi někteří její přátelé a dokonce i Clara vyprávěli její příběh od začátku nebo od našeho rozchodu. Ono je to vlastně jedno. Byl jsem pro ně cizí člověk. A mně to také nevadilo. Jak se dalo

předpokládat Clara se vdala hned potom, co jsme spolu přestali chodit. Vím, že slovo chození je přehnané, ale nenapadá mě jiné. Ten šťastlivec byl logicky jeden z přátel, které jsem poznal během své první cesty do města.

Předtím měla psychické problémy. Zdálo se jí o krysách, v noci je slýchávala ve svém pokoji. Pár měsíců před svou svatbou spávala na pohovce v obývacím pokoji. Předpokládám, že ty zatracené krysy se svatbou zmizely.

Clara se vdala. A její milovaný manžel, nemile překvapil všechny včetně jí. Nevím to přesně, ale po roce nebo po dvou, se rozešli. Clara mi vyprávěla, kdy to stalo, ale zapomněl jsem to. Rozchod nebyl přátelský. Křičel na ni, ona křičela na něho, dala mu facku a on ji uhodil tak, že jí vykloubil čelist. Občas když jsem sám, nemůžu spát a ani nemám náladu si rozsvítit, myslím na Claru, na vítězku druhého místa v soutěži krásy. Vidím ji s vykloubenou čelistí, neschopnou vrátit si ji sama nazpět, jak řídí auto pouze jednou rukou, protože druhou si podpírá čelist a míří do nejbližší nemocnice. Smál bych se, ale to nemohu.

Opravdu humorná mi přijde její svatební noc. Den před svatbou jí operovali hemeroidy. Předpokládám, že nebyla moc půvabná. Nebo možná ano. Nikdy jsem se ji nezeptal, jestli mohla souložit. Myslím, že to dělali ještě před operací. Konec konců, není to důležité, všechny tyto detaily vypovídají více o mě než o ní.

Důležité je, že se Clara rok nebo dva roky po svatbě rozvedla a začala studovat. Neměla maturitu, a proto nemohla nastoupit na univerzitu, ale kromě univerzity zkusila všechno. Vystudovala fotografii, malbu (nevím, proč si vždycky myslela, že může být dobrá malířka), hudbu, psaní na stroji, informatiku. Tyhle obory hotové za rok i s diplomem a přísliby práce, na které se zoufalí mladí lidé vrhají rovnýma nohama i po hlavě. A Clara, ačkoli se cítila šťastně, že opustila svého manžela, který ji bil, byla v jádru zoufalá.

Vrátily se krysy, deprese, záhadné nemoci. Během dvou nebo tří let ji léčili žaludeční vředy a nakonec jim došlo, že jí nic není, přinejmenším ne v žaludku. Myslím, že tou dobou poznala Luise, manažera, který se stal jejím milencem. Luis ji navíc přesvědčil, aby vystudovala management. Podle názoru jejích kamarádů, potkala muže svého života. Netrvalo dlouho a bydleli spolu. Clara začala pracovat v kancelářích, u notáře nebo u jakési agentury, nevím. Jak říkala Clara bez náznaku ironie, byla to práce velmi zábavná. Její život vypadal,

jako že se konečně dostal do správných kolejí. Luis byl velmi vnímavý, trpělivý a vzdělaný. Myslím, že byl jedním ze dvou miliónů Španělů, kteří koupili kompletní sbírku Mozartova díla. Nikdy ji nebil a naslouchal jí každou noc i každý víkend. A ačkoli Clara neměla moc co o sobě vyprávět, mluvila o svém životě neúnavně. Soutěž krásy už ji netrápila. Ovšem občas se k ní vrátila, ale spíš mluvila o svých depresích, sklonech k šílenství, o obrazech které chtěla namalovat, ale nenamalovala.

Nevím, proč neměli děti, snad proto, že byli zaneprázdnění. Podle Clary si Luis děti moc přál. Clara ale nebyla připravená. Čas využívala ke studiu a pořizování fotografií, které nikdy nikomu neukázala. Také poslouchala vážnou hudbu, nejprve Mozarta a později hudbu i od jiných skladatelů. Takto podivně a naprosto zbytečně se pokoušela uchovat si svobodu a přitom se něco naučit.

Ve 31 letech se vyspala s kolegou z kanceláře. Bylo to něco nezávazného bez dalších následků. Clara udělala chybu, když se přiznala Luisovi. Hádky byla hrůzostrašná. Luis rozbil židli či obraz, který on sám koupil, opil se a celý měsíc s ní nepromluvil ani slovo. Podle Clary už věci od tohoto dne nikdy nebyly jako dřív. Přestože se usmířili a dokonce i vyrazili na společný výlet do vesnice na pobřeží, výlet byl spíš smutný a nevalný.

Ve 32 letech skoro neměla sexuální život. Luis ji před dovršením jejích 33 let řekl, že jí miluje, respektuje, že na ni nikdy nezapomene, ale že už nějakou dobu chodí s kolegyní z práce, která je rozvedená a má děti. Že je hezká, chápaná a že s ní zamýšlí bydlet.

Na oko to vypadalo, že se s tím Clara smířila dobře. Bylo to poprvé, co odešel někdo od ní. Ale během několika měsíců začala trpět další depresí, která jí donutila zanechat na nějakou dobu svého zaměstnání a také podstoupit psychiatrickou léčbu, která ji moc nepomohla. Tabletky, které brala, ji sexuálně utlumovaly. Přesto se zkoušela za každou cenu vyspat s dalšími muži mezi nimiž jsem byl i já. Naše setkání bylo krátké a obecně řečeno katastrofální. Clara mi opět vyprávěla o krysách, které ji nenechávají v klidu. Když znervózněla, nepřestávala chodit na toaletu. První noc, co jsme se spolu vyspali, šla čůrat asi desetkrát. Mluvila sama o sobě ve třetí osobě. Jednou mi řekla, že v její duši existují tři Clary: holčička, stařena - otrok své rodiny a mladá, opravdová Clara, která chce jednou pro vždy opustit své město, která

chce malovat, fotografovat, cestovat a žít. První dny našeho setkání jsem se bál o její život. A to tak, že jsem ani nešel nakoupit, protože jsem se bál, že bych ji při návratu našel mrtvou. S ubíhajícími dny se moje obavy rozptýlily. Asi alibisticky jsem si myslel, že si Clara život nevezme, neskočí z balkónu svého bytu, že neudělá nic.

O trochu později jsem odešel, ale tentokrát jsem se rozhodl ji volat pravidelně a neztratit kontakt s jednou z jejích kamarádek, která mě informovala (byť příliš obsáhle) o tom, co se jí právě dělo. Takto jsem se dozvěděl některé věci, které bych býval raději nevěděl: příběhy, které v ničem nepřispívaly k mému klidu a před kterými se musí egoista chránit. Clara se vrátila do práce. Nové tabletky, které brala, působily zázračně na její mysl. Zakrátko ji přeřadili snad jako odvetu za tak dlouhou neschopenku na pobočku do jiného nedalekého andaluzského města. Tam chodila do posilovny. V sedmnácti letech byla nádherná ale ve třiceti čtyřech letech její krása velmi povadla. A tam také poznávala nové lidi. Poznala Paca, který byl také rozvedený.

Zanedlouho se vzali. Zpočátku Paco vychvaloval její fotografie a malby před každým, kdo ho poslouchal. Clara si myslela, že Paco je inteligentní a má dobrý vkus. Nicméně s postupem času se Paco přestal zajímat o její dílo a chtěl dítě. Clara bylo třicet pět let a zpočátku ji ten nápad moc nenadchnul, ale poté se nechala přesvědčit a měli dítě. Clara říkala, že to naplnilo všechny její touhy. Takto to přesně řekla. Podle jejích kamarádů, na tom každým dnem byla hůř, což bylo velmi neurčité.

Při jisté příležitosti, z důvodů, které nestojí za zmínku, jsem jednou v noci projížděl městem, kde Clara žila. Zavolal jsem ji z hotelu. Řekl jsem ji, kde jsem a domluvili jsme si schůzku na druhý den. Já bych ji raději viděl tu noc, ale od našeho posledního shledání mě Clara možná správně, považovala svým způsobem za nepřítele, a proto jsem nenaléhal.

Když jsem ji viděl, stálo mě hodně sil, abych ji rozpoznal. Ztloustla a její obličej i přes make-up, vypadal zničeně. Spíš než skutečný věk se na něm podepsaly frustrace, kterými trpěla, což mě překvapilo, protože v hloubi duše jsem si myslel, že o nic neusiluje. A když člověk o nic neusiluje z čeho může být tak frustrovaný? Její úsměv také prošel změnou. Předtím byl vřelý a trochu přihlouplý, byl to konec konců úsměv jedné slečinky z většího města. Teď to

byl úsměv ubohý a zraňující, ve kterém bylo lehké rozpoznat hněv, vztek a závist. Dali jsme si pusy na tvář jako dva blbci, posadili jsem se a po chvíli jsme si neměli co říct. Byl jsem to já, kdo přerušil ticho. Zeptal jsem se jí na její dítě, řekla mi, že je ve školce a potom se zeptala na moje. „Má se dobře,“ řekl jsem. Oba dva jsme si uvědomili, že pokud něco neuděláme, bude to smutné setkání. „Jak vypadám,“ zeptala se Clara. Znělo to tak, jako by mě prosila, abych ji zfackoval. „Stejně jako vždy,“ odpověděl jsem automaticky. Pamatuji si, že jsme si dali kávu a potom jsme se prošli ulicí lemovanou banánovníky, která vedla až k nádraží. Můj vlak měl každou chvíli odjíždět. Rozloučili jsme se před nádražím a už jsem ji nikdy neviděl.

Před tím než zemřela, jsme si několikrát zavolali. Měl jsem ve zvyku ji každé tři nebo čtyři měsíce telefonovat. S postupem času jsem se naučil v hovorech s Clarou neplést se do osobních a intimních záležitostí. Podobně jako když se člověk baví v hospodě s neznámými lidmi, mluví pouze o fotbale. A tak jsme hovořili o rodině. Ne o konkrétní rodině, ale abstraktní jako kubistická báseň. Mluvili jsme o škole jejího dítěte, o její práci ve firmě, v té samé jako vždy, kde s ubíhajícím časem poznala život zaměstnanců, pletky úředníků, tajemství, která ji přinášela snad až přehnaně velké uspokojení. Při jedné příležitosti jsem se pokusil něco vyzvědět o jejím manželovi, ale když jsme narazili na toto téma, Clara se uzavřela. Jednou jsem ji řekl, že si zaslouží toho nejlepšího. „To je zvláštní,“ odpověděla Clara. „Co je zvláštní,“ zeptal jsem se. „To, co říkáš, je zvláštní. Je zvláštní, že to říkáš hlavně ty,“ odvětila Clara. Pokusil jsem se rychle změnit téma, litoval jsem, že mi došli peníze (nikdy jsem neměl telefon, ani ho mít nebudu, vždycky volám z telefonní budky), rychle jsem se rozloučil a zavěsil. Nebyl jsem schopen, došlo mi, podstoupit další hádku s Clarou. Už jsem nebyl schopen poslouchat nástin dalších jejích nespočetných výmluv.

Nedávno mi v noci sdělila, že má rakovinu. Její hlas byl studený jako vždycky, jako tehdy, když mi před mnoha lety oznámila, že se zúčastní soutěže krásy. Ten samý hlas, který vyprávěl o svém životě s nedbalostí vlastní špatnému vypravěči. Kladla intonaci tam, kam nepatřila, byla zticha, když mluvit měla, prohrabující ve věcech z minulosti. Pamatuji si, že jsem se ji zeptal, jestli navštívila lékaře, jako by ona sama nebo s pomocí Paca byla schopná si sama stanovit diagnózu. „Jasně, že ano,“ odvětila. Na druhém konci

telefonu jsem uslyšel nějaké zvuky podobné krákání. Smála se. Potom jsme stručně mluvili o našich dětech. Nejspíš sama a znuděná mě poprosila, abych jí řekl něco o svém životě. Vyprávěl jsem to, co mě v tu chvíli napadlo. Domluvili jsme se, že příští týden jí zavolám. Tuto noc se mi nespalo dobře. Honily se mi v hlavě různé noční můry, brzy jsem se probudil s křikem a s jistotou, že Clara mi lhala a že rakovinu nemá. Že se jí něco děje, to bylo nepochybné. Už od dvaceti let se jí pořád něco děje. Občas byla ve sračkách, byly to věci malé sice otravné, ale úsměvné. Ale rakovinu, že neměla. Bylo pět hodin ráno, vstal jsem a šel k Paseu Marítimu s větrem v zádech, což bylo divné, protože vítr vždy fouká od moře směrem na pobřeží a málokdy fouká z pobřeží do moře. Zastavil jsem se, až když jsem došel k telefonní budce, která stála vedle zahrádky jednoho z největších barů v Paseu Marítimu. Zahrádka byla opuštěná, židle a stoly svázané řetězy. Na lavičce o trochu dál, skoro na břehu moře, spal bezdomovec s pokrčenýma nohama. Třásl se, jako kdyby se mu také zdály noční můry.

Vytočil jsem telefonní číslo z mého notesu, z města, kde bydlela Clara. Její číslo to nebylo. Po chvíli zvedla telefon žena. Řekl jsem jí, kdo jsem a náhle jsem nemohl mluvit. Myslel jsem, že zavěsí. Pak jsem slyšel škrtnutí zapalovače a poté rty natahující kouř. „Jsi tam ještě,“ zeptala se mě ta žena. „Ano,“ odpověděl jsem. „Mluvil jsi s Clarou?“ „Ano,“ odvětil jsem. „Řekla ti, že má rakovinu?“ „Ano.“ „Je to pravda,“ přitakala žena.

Vybavil jsem si všechny ty roky od té doby, co jsem ji poznal, všechno to, co bylo mým životem, s čím Clara měla sotva co dělat. Nevím, co ta žena na druhém konci telefonu víc než tisíc kilometrů daleko povídala dál. Myslím, že aniž bych chtěl, jako v básni od Rubéna Daría, jsem začal plakat. Hledal jsem v tašce tabák, vnímal jsem jen útržky vět o doktorech, operacích, amputovaných poprsích, diskuzích, bodech z různých pohledů, porad. Pohyby, které mi ukazovaly tu Claru, kterou už nikdy nebudu moct poznat, hladit ani ji pomoci. Ta Clara, která mě už nikdy nespasí.

Když jsem dotelefonoval, bezdomovec stál ani ne metr ode mně. Neslyšel jsem ho přijít. Byl velmi vysoký, na to jaké bylo počasí, byl teple oblečený, vytrvale si mě prohlížel, jako kdyby byl krátkozraký a nebo se bál nějaké neočekávané akce z mé strany. Byl jsem tak smutný, že mě ani nevyděsil. Když jsem se ale potom vracel, křivolakými uličkami zpátky

do centra, uvědomil jsem si, že jsem na Claru na sekundu zapomněl a že se to už nezastaví.

Mnohem více jsme spolu telefonovali. Byly týdny, kdy jsem jí volal i dvakrát za den byť to byly rozhovory krátké a směšné. To jediné, co jsem jí chtěl říct, jsem ji stejně neřekl a tak jsem mluvil o všem, co mě napadlo. „Nonsense“, o kterých jsem si myslel, že by ji mohly rozesmát. Občas na mě padla nostalgie a pokoušel jsem se navodit staré časy, ale Clara se ukryla do své ledové schránky a zanedlouho nostalgie zmizela. Když se blížilo datum její operace, volal jsem jí stále častěji. Jednou jsem mluvil s jejím synem. Jindy zase s Pacem. Oba dva to zvládali dobře, jejich hlas se netřásl, při nejmenším byli méně nervózní než já. Pravděpodobně se mýlím. Určitě se mýlím. „Všichni se o mě bojí,“ řekla mi jednoho odpoledne. Myslel jsem, že všemi myslí manžela a svého syna, ale slovíčko všichni zahrnovalo mnoho lidí, daleko víc lidí, než jsem si já mohl myslet, opravdu všechny. Odpoledne před tím, než měla být hospitalizována, jsem zavolal. Telefon zvedl Paco. Clara tam nebyla. Už dva dny o ní nikdo nic nevěděl. Podle tónu Pacova hlasu, to vypadalo, že se domnívá, že by mohla být se mnou. Na rovinu jsem mu řekl: se mnou není, ale tuto noc jsem si přál z celého srdce, aby se tu Clara objevila. Očekával jsem ji s rozsvícenými světly a nakonec jsem usnul na pohovce a snil jsem o nádherné ženě, ne Claře, vysoké s malými prsy, štíhlé s dlouhýma nohama, s tmavýma a hlubokýma očima. Clara taková nikdy nebyla. Ta žena, která svou přítomností Claru vytlačovala pryč tak, že proti ní Clara vypadala jako ubohá, ztracená a třesoucí se čtyřicátnice. Nepřišla do mého domu.

Následující den jsem opět zavolal Pacovi. Volal jsem ještě další dva dny. Clara o sobě nedávala vědět. Když jsem volal Pacovi potřetí, mluvil o svém dítěti a stěžoval si na její chování. „Každou noc se mě ptá, kde je,“ řekl. Podle tónu jeho hlasu a směru, kam se konverzace stáčela jsem pochopil, že potřebuje moje přátelství, přátelství kohokoli. Ale já jsem zrovna nebyl schopný mu tu útěchu nabídnout.

3. Komentář

Před analýzou časové souslednosti v souvětích v indikativu nebo konjunktivu bych chtěla uvést stručný přehled o rozdílnosti vlastností sloves v češtině i ve španělštině a také přehled o rozdílnosti skutečností o slovesných časech a způsobech v obou jazycích. Rozdílnosti zde máme proto, že český jazyk se řadí do skupiny slovanských jazyků a španělský jazyk se řadí do skupiny románských jazyků. Tento přehled poskytuje některé základní informace nezbytné pro celý můj komentář k překladu.

„Sloveso vyjadřuje děj přisuzovaný podmětu ve větě, to jest buď činnost podmětu (nesu, jdu), nebo stav podmětu a změnu jeho stavu (žiji, stárnu) anebo děj vůbec, nevázaný na podmět (prší, hoří, spí se mi dobře).“²

„Španělská slovesa – stejně jako česká – vyjadřují různými tvary osobu, číslo, čas, způsob a rod slovesný. Na rozdíl od češtiny však nevyjadřují vidovost předponami a příponami, nýbrž jinými prostředky, např. opisnými vazbami slovesnými a časy, kterých je ve španělštině víc než v češtině. Kromě oznamovacího, podmiňovacího a rozkazovacího způsobu má španělština ještě jeden způsob – konjunktiv. Neurčité tvary slovesné jsou ve španělštině infinitiv, přičestí a gerundium. Španělská slovesa stejně jako česká mohou být předmětová (přechodná, nepřechodná) i nepředmětová, zvrtná, neosobní, plnovýznamová nebo pomocná.“³

V předešlé citaci se autoři zmiňují o kategorii vidu. Já bych ho nyní chtěla přiblížit o trochu více. V kategorii vidu nalezneme mezi španělštinou a češtinou shodu ale i některé rozdíly. Pro oba jazyky platí, že slovesný vid je kategorií, jejíž výrazové prostředky vyjádření se liší. Podle Zavadila a Čermáka⁴ rozlišujeme dva základní aspektové významy: význam perfektivnosti neboli dokonavosti a význam imperfektivnosti neboli nedokonavosti. Hlavní rozdíl mezi oběma jazyky v souvislosti s kategorií vidu spočívá v použití různých jazykových prostředků, které nejsou stejné, jak vidíme v předešlé citaci. V češtině se podle autorů na rozdíl od španělštiny na protikladu dokonavost vs. nedokonavost podílejí skoro všechna slovesa a vidový význam je také vyjádřen skoro u všech tvarů příslušného

² Bohuslav HAVRÁNEK a Alois JEDLIČKA, *Česká mluvnice*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1981, 219.

³ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 149.

⁴ Bohumil ZAVADIL a Petr ČERMÁK, *Mluvnice současné španělštiny*, Praha: Karolinum, 2010, 310, 311.

slovesa. Následující příklady jsou převzaty z knihy *Mluvnice současné španělštiny*: (,budu psát' :: ,napíšu'; ,psal jsem' :: ,napsal jsem'; ,psal bych':: ,napsal bych'; ,piš!' :: ,napiš!'; ,psát' :: ,napsat'; ,psán' :: ,napsán'; ,píše'/, ,píšíc'/, ,píšíce' :: ,napsav'/, ,napsavši'/, ,napsavše'). Ačkoliv se může zdát, že výše zmíněnému protikladu dokonalost vs. nedokonavost podléhají všechna slovesa v různých slovesných časech, existuje jisté významové omezení. Toto omezení se týká přítomného času, jenž vyjadřuje děj v jeho aktuálním průběhu, to znamená, že v přítomném čase mohou být pouze tvary sloves nedokonavých protože, veškeré tvary sloves dokonavých automaticky získávají tvar a význam budoucího času (,napíšu' x ,píšu'). Oba autoři dále rozvádějí problematiku slovesného vidu o následující skutečnost

„Uzavřená opozice dvou členů (významů ,dokonavost' a ,nedokonavost') má povahu opozice gramatických kategorií, výrazové prostředky jsou zde však v zásadě povahy **slovotvorné**, tedy lexikální (derivační prefixy a sufixy). To pak vede k nejasnostem v tom, zda máme český vid chápat jako kategorii gramatickou (morfologickou), anebo spíše jako kategorii lexikální (slovotvornou).“⁵

Dalším rozdílem mezi českým a španělským videm je to, že v češtině existuje mnoho slovotvorných prostředků, zejména předpon, které jsou schopné vytvářet druhotné obsahově příbuzné významy základního slovesa a tím se nepatrně pozmění i věcný význam slovesa a je tedy možné zapochybovat nad tím, zda se jedná pouze o mluvnickou obměnu základního slovesa (,psát') a nebo zda se jedná o zcela nezávislá, pouze významově příbuzná slovesa (,psát', ,napsat' = *escribir*, ,popsat', ,popisovat' = *describir*, ,předepsat', ,předepisovat' = *prescribir*) Závěrem o slovesném vidu v češtině je tedy to, že vidové výrazové prostředky úzce souvisí s prostředky vyjadřování kategorie slovesného děje jako i s prostředky lexikálními, což způsobuje některá vidová omezení u určitých významů povahy slovesného děje.

„Např. děj z hlediska PSD⁶ durativní, trvací, je v češtině i vidově automaticky nedokonavý, nelze jej pojímat uceleně, dokonavě. Srov.: ,Hledal jsem to celý den.' - ,Jezdili jsme celé odpoledne.' - ,Čekal jsem na tebe přes dvě hodiny.' - ,Připravoval jsem se od pondělka do pátku.“⁷

⁵ Bohumil ZAVADIL a Petr ČERMÁK, *Mluvnice současné španělštiny*, Praha: Karolinum, 2010, 311.

⁶ Poznámka autora: PSD = povaha slovesného děje

⁷ *Ibid.*, 311.

Mluvnice současné španělštiny od Zavadila a Čermáka definuje výrazové prostředky kategorie aspektu ve španělštině jako prostředky zcela odlišné od výrazových prostředků povahy slovesného děje a také uspořádání těchto dvou kategorií je značně odlišné. Kategorie slovesného vidu a kategorie povahy slovesného děje se proto ve španělštině mohou spojovat, autoři zde uvádějí příklady kdy je trvací povaha slovesného děje slučitelná s videm dokonavým i s videm nedokonavým.

„Srov. ekvivalenty uvedených českých vět: *Lo he buscado todo el día* = [+perfv]⁸ vedle možného (v určitém kontextu) *Lo buscaba todo el día* = [-perfv]⁹. – *Íbamos allí cada año* = [-perfv] vedle možného (opět v určitém kontextu) *Fuimos allí cada año*. – *Te estuve esperando más de dos horas* = [+perfv] vedle možného *Te estaba esperando más de dos horas* = [-perfv]. *Me estuve preparando desde el lunes hasta el viernes* = [+perfv] vedle *Me estaba preparando desde el lunes hasta el viernes* = [-perfv].¹⁰

Souvislost mezi kategorií vidu a časovou sousledností ukáží na následujícím příkladě. „Dijo que escribía.“ = „Řekl, že píše.“ a „Dijo que escribiría.“ = „Řekl, že napíše.“ V českém jazyce vidíme, že sloveso „píše“ a „napíše“ má stejný slovesný tvar. Liší se pouze předponou „na“, která vyjadřuje budoucí čas. Ve španělském jazyce „escribía“ a „escribiría“ jsou ve tvaru imperfekta a podmiňovacího způsobu.

Další významnou slovesnou kategorií je slovesný čas. Španělský jazyk má dohromady 16 slovesných časů. Tyto slovesné časy se dělí na časy jednoduché a na časy složené. Španělské sloveso má tři slovesné kategorie, podle kterých ho časujeme. To jsou –ar (hablar), -er (comer) a -ir (vivir). Jednoduché časy tvoříme tak, že od slovesa v infinitivním tvaru odtrhneme koncovku -ar, -er nebo ir a ke kmeni přidáme koncovky příslušného času. Jednoduchý čas vznikl dříve než složený čas. Složený čas vytvoříme tak, že přidáme pomocné sloveso v jednoduchém tvaru a minulé příčestí významového slovesa.

Pro přehled španělských slovesných časů zde vkládám upravenou tabulku terminologie slovesných časů z publikací od J. Černého - *Morfología Española* a S. Hamplové - *Stručná mluvnice španělštiny*.

⁸ Poznámka autora: [+perfv] = perfektivnost

⁹ Poznámka autora: [-perfv] = imperfektivnost

¹⁰ Bohumil ZAVADIL a Petr ČERMÁK, *Mluvnice současné španělštiny*, Praha: Karolinum, 2010, 311.

Formas simples:	Nombre:	Formas compuestas:	Nombre:
I hablo	presente = přítomný čas	II he hablado	préterito compuesto = složené perfektum
III hablé	préterito = jednoduché perfektum	IV hube hablado	préterito anterior = předminulý čas závislý
V hablaba	imperfecto = imperfektum	VI había hablado	pret. pluscuamperfecto = předminulý čas
VII hablaré	futuro = budoucí čas	VIII habré hablado	futuro compuesto = předbudoucí čas
IX hablaría	condicional = podmiňovací způsob jednoduchý	X habría hablado	condicional compuesto = podmiňovací způsob složený
XI hable	presente de subjuntivo = konjunktiv přítomného času	XII haya hablado	pret.perfecto de subjuntivo = konjunktiv perfekta
XIII hablara (-se)	pret. imperfecto de subjuntivo = konjunktiv imperfekta	XIV hubiera (-se) hablado	pret. pluscuamperfecto de subjuntivo
XV hablare	futuro de subjuntivo = budoucí subjuntiv	XVI hubiere hablado	futuro compuesto de subjuntivo = složený budoucí konjunktiv

V mé bakalářské práci jsem se zaměřila na překlad povídek od Roberta Bolaña a na komentář, zaměřený na časovou souslednost. V souvislosti s časovou sousledností je třeba zmínit různé pojetí gramatické kategorie času v českém i španělském jazyce. Ve španělštině se podle Zavadila kategorie času dělí na dvě časové roviny. Jsou nimi takzvaná rovina aktuální a neaktuální. Tyto dvě roviny se týkají takzvaného ontologického času, kterým rozumíme jakousi obsahovou motivaci jazykové kategorie času, která neomezeně plyne a je možné ji měřit různými událostmi. Autor tuto charakteristiku doplňuje o další skutečnosti. Zavádí také pojem „*výpovědní událost*“, čímž se rozumí jakékoliv použití jazyka k vyjádření nějaké myšlenky či sdělení mezi

dvěma koncovými předěly (pauzami). Tato „výpovědní událost“ rozděluje průběh ontologického času na minulost, přítomnost a budoucnost.

„Přítomnost zahrnuje děje současné k výpovědní události, budoucnost zahrnuje děje následné k výpovědní události a minulost zahrnuje děje předčasné k výpovědní události.“¹¹

„Výpovědní událost (VU) vytváří základní referenční bod, který určuje osu tzv. **aktuální temporální roviny – TR** [+akt], tj. struktury základních (v tradiční gramatické terminologii tzv. „hlavních“) gramatických časů. Od ní je ve španělštině nutno odlišovat TR neaktuální – TR [-akt], jejímž referenčním bodem je nějaký okamžik nebo časový úsek ležící v minulosti. Vztahy mezi základními časovými významy vytvářejí primární temporální perspektivu (PP). V jejím rámci rozlišujeme tři vztahy:

- 1) vztah současnosti – vymezuje paralelní PP: [+pa];
- 2) vztah následnosti – vymezuje prospektivní PP: [+pr¹]
- 3) vztah předčasnosti – vymezuje retrospektivní PP: [+re¹]¹²

Sylva Hamplová ve své publikaci pojednává o tom, že časovou souslednost španělština má v souvětích s vedlejší větou v oznamovacím způsobu nebo v podmiňovacím způsobu a také v souvětích s vedlejší větou v konjunktivu. V těchto souvětích dochází k obměně slovesného času ve větě vedlejší v závislosti na volbě slovesného času věty hlavní, čímž se španělština výrazně odlišuje od jazyka českého. Např: *„Říká, že přijde.“*, *„Dice que vendrá.“*, *„Řekl, že přijde.“*, *„Dijo que vendría.“*

V následující části rozeberu větné celky, ve kterých se nachází časová souslednost. Rozdělila jsem je do dvou skupin:

1. Souslednost časů v souvětí s vedlejší větou v oznamovacím nebo podmiňovacím způsobu.
2. Souslednost časů v souvětí s vedlejší větou v konjunktivu.

Následující uvedené schéma a příklady jsou převzaty z knihy *Stručná mluvnice španělštiny*.¹³

1. Souslednost časů v souvětí s vedlejší větou v oznamovacím nebo podmiňovacím způsobu

¹¹ Bohumil ZAVADIL, *Současný španělský jazyk II. : Základní slovní druhy: slovesa*, Praha: Karolinum, 1995, 98.

¹² *Ibid.*, 98.

¹³ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 208, 209.

Ve španělštině je na rozdíl od češtiny užití časů ve vedlejší větě závislé na čase věty hlavní.

I. Je-li sloveso hlavní věty v přítomném nebo budoucím čase, užije se ve vedlejší větě stejných časů jako v češtině:

1. přítomného – při současnosti obou dějů

2. minulého – při předčasnosti děje vedlejší věty před dějem věty hlavní.

(Který z minulých časů zvolíme, záleží na kontextu)

3. budoucího – při následnosti děje vedlejší věty po ději věty hlavní.

Creo que	{	trabaja bien. trabajó bien. trabajará bien.	Myslím, že	{	pracuje dobře. pracoval dobře. bude pracovat dobře.
----------	---	---	------------	---	---

II. Je-li sloveso hlavní věty v některém z minulých časů nebo v podmiňovacím způsobu, užije se ve vedlejší větě:

1. imperfekta – při současnosti obou dějů

2. předminulého času – při předčasnosti děje vedlejší věty před dějem věty hlavní

3. podmiňovacího způsobu – při následnosti děje vedlejší věty po ději věty hlavní

Creí que	{	trabajaba bien. había trabajado bien trabajaría bien.	Myslel jsem, že	{	pracuje dobře. pracoval dobře. bude pracovat dobře.
----------	---	---	-----------------	---	---

Místo českého přítomného času se tedy klade imperfektum, místo minulého času předminulý a místo budoucího času podmiňovací způsob.

Poznámka: Je-li v hlavní větě složené perfektum, mohou se ve vedlejší větě klást časy jako sub I, vzhledem k tomu, že tento čas má blízký vztah k přítomnosti.

He creído que	{	trabaja bien. trabajó bien. trabajará bien.	Myslím, že	{	pracuje dobře. pracoval dobře. bude pracovat dobře.
---------------	---	---	------------	---	---

Předcházející schéma od Sylvie Hamplové jsem přizpůsobila příkladům nalezeným v textu, který jsem překládala. Nejčastějšími typy souvětí obsahujících souslednost časovou byly větné celky v nichž byla slovesa hlavních vět vyjádřena některým z minulých časů a slovesa vět vedlejších byla ve tvaru imperfekta. Vedlejší věty v těchto souvětích překládáme v češtině zpravidla přítomným časem, jedná se o současnost děje věty hlavní a věty vedlejší. Tyto typy příkladů s vedlejší větou v imperfektu se v textu objevují opravdu hojně. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla uvést pouze nějaké. U těchto příkladů si všimněme, že španělské jednoduché perfektum se většinou překládá do českého jazyka slovesem vidu dokonavého. Slovesa v imperfektu do češtiny většinou překládáme, jak už jsem se zmínila výše, slovesem v přítomném čase a tvaru nedokonavém.

1)

- Ella se sonrió y **dijo** que sí, que a veces **comía** otras cosas, pero casi siempre en la calle, en bares o restaurantes.
- *Usmála se a řekla, že ano, že občas jí i jiné věci, ale skoro vždy někde venku v restauraci nebo v baru.*
- dijo = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu,
- comía = sloveso ve větě vedlejší je v imperfektu,

2)

- Nunca la vi ingerir productos lácteos, **decía** que eso seguramente **era** un problema mental que **arrastraba** desde la infancia, algo relacionado con su madre.
- *Nikdy jsem ji neviděl jíst mléčné výrobky, říkala, že to je určitě psychický problém, který se s ní táhne už od dětství. Zřejmě to bude mít nějakou souvislost s její matkou.*
- decía = sloveso věty hlavní v imperfektu,
- era + arrastraba = slovesa ve větě vedlejší jsou obě v imperfektu

3)

- ...ella nunca tomó partido aunque yo **sabía** que **estaba** más de mi parte que de parte de él.
- *Ona se nikdy nepřikláníla na žádnou stranu, ale já jsem věděl, že je více na mé, než na jeho straně.*
- sabía = sloveso věty hlavní v imperfektu
- estaba = sloveso věty vedlejší v imperfektu

4)

- Una vez el comunista me **dijo** que Sofía **estaba** muy buena y que **pensaba tirársela** a la primera oportunidad.
- *Jednou mi komunista řekl, že Sofía je krásná a přemýšlí o tom, že se s ní při první příležitosti vyspí.*
- dijo = sloveso věty hlavní je v jednoduchém perfektu
- estaba + pensaba tirársela = slovesa vět vedlejších v imperfektu

5)

- Comenzábamos a las once y no parábamos hasta las cuatro de la mañana, pero pronto **me di cuenta** de que **no existía** manera de agotar a Sofía.
- *Začínali jsme v jedenáct a nepřestali jsme se milovat až do čtyř do rána. Brzy jsem si uvědomil, že neexistuje způsob jak Sofii vyčerpat.*
- me di cuenta = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- no existía = sloveso věty vedlejší v imperfektu

6)

- Durante dos o tres años estuvo siendo tratada de úlcera y al final **se dieron cuenta** de que **no tenía** nada, al menos en el estomago.
- *Během dvou nebo tří let ji léčili žaludeční vředy a nakonec jim došlo, že jí nic není, přinejmenším ne v žaludku.*
- se dieron cuenta = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- no tenía = sloveso věty vedlejší v imperfektu

7)

- Clara **volvió a hablarme** de las ratas que no la **dejaban** en paz, cuando se ponía nerviosa no paraba de ir al baño, la primera noche que nos acostamos se levantó a orinar unas diez veces, hablaba de ella en tercera persona, de hecho una vez me **dijo** que dentro de su alma **existían** tres Claras, una niña, una vieja- la esclava de su familia- y una joven la Clara verdadera con ganas de irse de una vez por todas de aquella ciudad, con ganas de pintar, de hacer fotografías, de viajar y de vivir.
- *Clara mi opět vyprávěla o krysách, které ji nenechávají v klidu. Když znervózněla, nepřestávala chodit na toaletu. První noc, co jsme se spolu vyspali, šla čůrat asi desetkrát. Mluvila sama o sobě ve třetí osobě. Jednou mi řekla, že v její duši existují tři Clary: holčička, stařena - otrok své rodiny a mladá, opravdová Clara, která chce jednou pro vždy opustit své město, která chce malovat, fotografovat, cestovat a žít.*
- **Clara volvió a hablarme de las ratas que no la dejaban en paz,...**
- volvió a hablarme = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- dejaban = sloveso věty vedlejší v imperfektu
- **...una vez me dijo que dentro de su alma existían tres Claras,...**
- dijo = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- existían = sloveso věty vedlejší v imperfektu

8)

- Dos o tres noches después, mientras veía una película de Bardem **oí** que el comunista **salía** al pasillo y **golpeaba** discretamente la puerta de Sofía
- *Dvě nebo tři noci potom jsem koukal na film od Bardema a uslyšel jsem, jak komunista vyšel na chodbu a potichu zaklepal na Sofiiny dveře.*
- oí = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- salía + golpeaba = slovesa vět vedlejších v imperfektu

Přesto, že by se na první pohled mohlo zdát, že mnou zvolený překlad zcela neodpovídá pravidlům překladu časové souslednosti do češtiny, není tomu tak. Ačkoliv by správný překlad souvětí: „*Dos o tres noches después, mientras*

veía una película de Bardem oí que el comunista salía al pasillo y golpeaba discretamente la puerta de Sofía“ měl znít: „*Dvě nebo tři noci potom jsem koukal na film od Bardema a uslyšel jsem, jak komunista vychází na chodbu a potichu klepe na Sofiiny dveře*“, ze stylistického hlediska jsem zvolila dokonavé tvary sloves v mém překladu. Ačkoliv slovesa „*salir*“ a „*golpear*“ jsou lexikálně dokonavá dají se ve španělštině interpretovat i nedokonavým způsobem. Nedokonavost můžeme například vyjádřit pomocí sloves ve tvaru imperfekta a následně mohou být i stejně přeložena do češtiny jako „*vycházel*“ a „*klepal*“.

9)

- Una noche nos encontramos en las escaleras del edificio, yo subía y ella bajaba, y lo único que se me ocurrió preguntarle **fue** si **tenía** un nuevo amante.
- *Jednou v noci jsme se potkali na schodech domu, kde jsme bydleli. Já jsem šel nahoru a ona zase dolů. Napadla mě jediná otázka: „Máš nového milence?“*
 - fue = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - tenía = sloveso věty vedlejší v imperfektu

Když se podíváme na tento příklad, vidíme, že je to souvětí, kde se nachází řeč nepřímá (... *lo único que me ocurrió preguntarle fue si tenía un nuevo amante*). V mém překladu jsem z této věty vytvořila řeč přímou („*Napadla mě jediná otázka: „Máš nového milence?“*“) z důvodu zjednodušení textu a stylistického hlediska. Z tohoto samého důvodu jsem řeč nepřímou převedla na řeč přímou i v následujícím příkladě.

10)

- Al día siguiente, Sofía, de muy buen humor, me devolvió el libro y **dijo** que como ciencia ficción **no estaba** mal, pero que por lo demás **era** una porquería.
- *Druhý den mi Sofía v dobré náladě vrátila tu knihu a řekla: “Jako sci-fi to není špatné, ale jinak je to pitomost.”*
 - dijo = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - no estaba + era = slovesa vět vedlejších v imperfektu

11)

- **Debí preguntarle** qué **pasaba**, pero me fui sin hacer ningún comentario, aceptando las cosas tal como son, tal como a ella le gustaba tomarlas.
- *Měl jsem se jí zeptat, co se děje, ale přešel jsem to bez komentáře. Vzal jsem věci tak jak jsou, takovým způsobem, jakým je brala ona.*
- debí preguntarle = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- pasaba = sloveso věty vedlejší v imperfektu

V tomto příkladě stojí za zmínku věta „...*aceptando las cosas tal como son*“. Proč je zde sloveso „*son*“ v přítomném čase? Podle Hamplové¹⁴ se přítomný čas používá ve vedlejší větě místo imperfekta, když vedlejší věta vyjadřuje děj nebo stav, který dosud trvá.

12)

- Emilio se sentó; para entonces una vocecita en su interior le **dijo** repetidas veces que algo **iba** mal, pero no le hizo caso.
- *Emilio se posadil. Vnitřní hlas mu několikrát opakoval, že něco je špatně, ale nevěnoval mu pozornost.*
- dijo = sloveso věty hlavní v jednoduchém imperfektu
- iba = sloveso věty vedlejší v imperfektu

V tomto případě je velice zajímavé pojetí vidu. „*Dijo*“ je sloveso ve tvaru jednoduchého perfekta, je dokonavé. Když k dokonavému „*řekl*“ přidáme kvantitativní příslovečnou vazbu „*repetidas veces*“ je možné tuto konstrukci přeložit pomocí českého nedokonavého slovesa „*říkal*“. Z důvodu četného výskytu slovesa „*decir*“ v celém textu, jsem při překladu některých vět volila synonyma slovesa „*říkat*“ a také jiná vhodná slovesa.

¹⁴ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 209

13)

- **Alcanzó a decir** que él **no tenía** nada que explicar, cada experiencia es única, dijo.
- *Stihl říct, že mu nemá co vysvětlovat, že každá zkušenost je jedinečná.*
 - alcanzó a decir = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu.
 - no tenía = sloveso věty vedlejší v imperfektu
 - es = sloveso věty vedlejší v přítomném čase

Zdá se, že sloveso „es“ by mělo být ve tvaru imperfekta, ale v tomto případě se podle Hamplové¹⁵ přítomný čas místo imperfekta užívá ve větě vedlejší, která nám sděluje všeobecnou pravdu.

14)

- Por el tono que empleó Paco **intuí que sospechaba** que **podía estar** conmigo.
- *Podle tónu Pacova hlasu, to vypadalo, že se domnívá, že by mohla být se mnou.*
 - intuí = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - sospechaba = sloveso věty vedlejších v imperfektu
 - podía estar = podía = sloveso věty vedlejší v imperfektu

Když se zaměříme na můj překlad tohoto souvětí, uvidíme, že část větného celku „*que podía estar conmigo*“ je do českého jazyka přeložena podmiňovacím způsobem i přesto, že se v originále nachází imperfektum, které se většinou do češtiny překládá přítomným časem. Podmiňovací způsob jsem zvolila proto, že sloveso „podía“ v této větě vyjadřuje nejistotu, pochybnost.

Podíváme-li se ještě na tento příklad, vidíme, že se zde nachází jedna věta hlavní a dvě věty vedlejší. Druhá věta vedlejší „*podía estar conmigo*“ se váže na předešlou větu vedlejší „*sospechaba que*“. Všimněme si, že ve druhé větě vedlejší se také vyskytuje časová souslednost. Pravděpodobně z toho důvodu, že první věta vedlejší na sebe přebírá vlastnosti věty hlavní. Tato „zvláštnost“ se opakuje také v příkladu číslo 15 a 16.

¹⁵ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 209.

15)

- Creo que yo también la **escribí** una carta en donde la **insultaba**, en donde le **decía** que **la amaba**,...
- *Myslím, že jsem ji také napsal dopis, ve kterém ji urazil a zároveň napsal, že ji miluji.*
 - escribí = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - insultaba = sloveso věty vedlejší v imperfektu
 - decía = sloveso věty vedlejší v imperfektu
 - amaba = sloveso věty vedlejší v imperfektu, tato věta vedlejší je vázaná na první větu vedlejší „en donde la decía“

Z hlediska stylistického jsem zvolila v souvislosti s časovou sousledností ne úplně přesný překlad. Správná verze překladu by měla znít: *Myslím, že jsem ji také napsal dopis, ve kterém ji urážím a zároveň píši, že ji miluji.* V této verzi je použit u sloves „*insultaba*“ a „*decía*“ v českém překladu nedokonavý vid. Já jsem ale použila následující překlad: „*Myslím, že jsem ji také napsal dopis, ve kterém jsem ji urazil a také napsal, že ji miluji.*“ Tvary „*insultaba*“ a „*decía*“ ze španělského imperfekta jsem přeložila pomocí dokonavých sloves v minulém čase.

16)

- **Supuse** que su desnudez seguramente **se debía a que no estaba sola.**
- *Předpokládal jsem, že její nahota značí, že doma není sama.*
 - supuse = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - se debía = sloveso věty vedlejší v imperfektu
 - no estaba = sloveso věty vedlejší v imperfektu, tato věta vedlejší se váže na předcházející větu vedlejší „*que su desnudez seguramente se debía a*“.

Druhou skupinou vyskytující se v textu byla souvětí, jejichž hlavní věty opět obsahovaly slovesa v některém minulém čase, ve vedlejších větách se nacházela slovesa ve tvaru předminulého času vyjadřujícího předčasnost tohoto děje vůči ději věty hlavní. Takovýchto příkladů bylo nalezeno poměrně málo.

1)

- **Opinó** que sólo una italiana **podía haberlo escrito**.
- *Byla toho názoru, že to mohla napsat pouze Italka.*
- opinó = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- podía = sloveso věty hlavní v imperfektu
- haberlo escrito = složený infinitiv

I přesto, že tento příklad by měl být zařazen do první skupiny příkladů, zařadila jsem ho do této skupiny. Ve větě hlavní je sloveso v jednoduchém perfektu a sloveso ve větě vedlejší je v imperfektu. Ale také se nachází ve větě vedlejší složený infinitiv, který se pojí se slovesem „podía“.

„Ve španělštině existuje infinitiv jednoduchý a infinitiv složený. „Španělský infinitiv – stejně jako infinitiv český – nevyjadřuje číslo, osobu, čas, ani způsob. Vyjadřuje jen slovesný rod (llamar nazývat – ser llamado být nazýván) a tzv. čas relativní, tj. současnost nebo následnost (infinitiv jednoduchý) a předčasnost (infinitiv složený) vzhledem k ději zachycenému určitým slovesným tvarem:

No podemos darles una respuesta definitiva. Nemůžeme vám dát konečnou odpověď.

Estoy seguro de no haber dicho esa palabra. Jsem si jist, že jsem to slovo neřekl.

*Parecía haber llorado. Zdálo se, že plakala.*¹⁶

2)

- Le **pregunté**, lo recuerdo, lo recuerdo, si ya **había ido a ver** a un médico, como si ella sola (o con la ayuda de Paco) se lo hubiera diagnosticado.
- *Pamatuji si, že jsem se ji zeptal, jestli navštívila lékaře, jako by ona sama nebo s pomocí Paca byla schopná si sama stanovit diagnózu.*
- pregunté = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- había ido = sloveso věty vedlejší v předminulém čase

¹⁶ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 229.

Nedílnou součástí v problematice překladu časové souslednosti také zaujímají souvětí, ve kterých se opět vyskytují hlavní věty se slovesy v některém z minulých časů. Slovesa vět vedlejších jsou však ve tvaru jednoduchého podmiňovacího způsobu. Děj těchto vedlejších vět vyjadřuje následnost k ději věty hlavní. V následujících příkladech jsem španělská slovesa ve tvaru podmiňovacího způsobu do českého jazyka přeložila slovesy ve tvaru budoucího času.

1)

- Yo **pensaba** que **iríamos** en su coche pero Sofia tenía miedo de conducir.
- *Myslel jsem, že pojedeme jejím autem, ale Sofía se bála řídit.*
- pensaba = sloveso věty hlavní v imperfektu
- iríamos = sloveso věty vedlejší v podmiňovacím způsobu

2)

- **Pensé** que entonces **estaríamos** más tiempo juntos pero poco nos fuimos distanciando.
- *Myslel jsem, že spolu budeme trávit více času, ale čím dál více jsme si byli vzdálenější.*
- pensé = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- estaríamos = sloveso věty vedlejší v podmiňovacím způsobu

3)

- Su voz era tan fría como siempre, la misma voz que **me anunció** hace años que **participaría** en un concurso de belleza,...
- *Její hlas byl studený jako vždycky, jako tehdy, když mi před mnoha lety oznámila, že se zúčastní soutěže krásy.*
- me anunció = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- participaría = sloveso věty vedlejší v podmiňovacím způsobu

4)

- **Pensé que colgaría**, pero oí el chasquido de un encendedor y luego los labios aspirando el humo.

- *Myslel jsem, že zavěsí. Pak jsem slyšel škrtnutí zapalovače a poté rty natahující kouř.*
- pensé = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- colgaría = sloveso věty vedlejší v podmiňovacím způsobu

Za zmínku také stojí specifické příklady s opisnou vazbou *ir a + infinitiv*. Podle Hamplové, je-li sloveso *ir* v imperfektu vyjadřuje „děj následný vzhledem k jinému ději minulému, anebo záměr, k jehož uskutečnění nedošlo“¹⁷.

Publikace Mluvnice současné španělštiny (2010:317) tuto perifrastickou vazbu dále charakterizuje jako bezprostředně zamýšlený proces, ke kterému se činitel neboli agens chystá. Tento slovesný děj nese dle autorů „význam dispozitivní ingresivnosti“¹⁸, jehož výrazovým prostředkem je právě tato opisná vazba *ir a + infinitiv*.

Například:

1)

- Un día me **llegó** una carta en donde a su manera escueta me **comunicaba** que se **iba a presentar** a un concurso de belleza.
- *Jednoho dne mi přišel další stručný dopis, ve kterém mi pár slovy sděluje, že se zúčastní soutěže krásy.*
 - *llegó* = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - *comunicaba* = sloveso věty vedlejší v imperfektu
 - *iba a presentar* = sloveso „*ir*“ ve větě vedlejší je v imperfektu, tato věta vedlejší je také vázaná na předcházející větu vedlejší „*en donde a su manera escueta me comunicaba*“

V předcházejícím příkladu charakterizovala vazba *iba a presentar* děj predikátoru jako bezprostředně následující po nějakém momentu v minulosti (*me comunicaba*), který je však současný s nějakým dějem minulým (*un día me llegó una carta...*).

Podle Zavadila¹⁹ se jedná o temporální významy postkopréteritní roviny neaktuální. Následující příklady nám poukazují na to, že do českého jazyka jsou slovesa vedlejších vět přeložena slovesy ve tvaru budoucího času.

¹⁷ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 246.

¹⁸ Bohumil ZAVADIL a Petr ČERMÁK, *Mluvnice současné španělštiny*, Praha: Karolinum, 2010, 317.

¹⁹ ZAVADIL, Bohumil: *Současný španělský jazyk II. : Základní slovní druhy: slovesa*, Praha: Karolinum, 1995, 117.

2)

- Ya desde la primera noche Sofía **me dejó** muy claro que lo nuestro que **no iba a llegar** a ninguna parte.
- *Už první noc mi dala Sofía jasně najevo, že náš vztah se nikam neposune.*
 - dejó = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - no iba a llegar = sloveso „ir“ je sloveso věty vedlejší v imperfektu

3)

- Tal vez le **dije**, que el libro le **iba a servir**.
- *Snad jsem jí i řekl, že se jí ta kniha bude hodit.*
 - dije= sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - iba a servir = sloveso „ir“ je sloveso věty vedlejší v imperfektu

4)

- **Pensó** que Sofía le **iba a pedir** un préstamo.
- *Myslel si, že Sofía ho chce požádat o půjčku.*
 - pensó = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - iba a pedir = sloveso „ir“ je sloveso věty vedlejší v imperfektu

V této skupině se nachází příklady, které obsahují nějakou zvláštnost nebo souvětí, kde se nachází více vět, ve kterých se potýkáme s časovou sousledností.

1)

- La cuarta o quinta noche que dormimos juntos, ante mi exhibición de posturas amorosas **me dijo que no me cansara, que no se trataba** de eso.
- *Čtvrtou nebo pátou noc, co jsme se milovali a já dával na obdiv své milostné umění, mi řekla: „Bud' v klidu, o to nejde.“*
 - me dijo = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - no me cansara = sloveso věty vedlejší v konjunktivu imperfekta
 - no se trataba = sloveso věty vedlejší v imperfektu

V příkladu máme jednu větu hlavní a dvě věty vedlejší vázající se na větu hlavní. V první větě vedlejší je sloveso ve tvaru konjunktivu imperfekta a ve druhé větě je sloveso ve tvaru imperfekta. Oba tyto časy v časové souslednosti vyjadřují současnost dějů věty hlavní a věty vedlejší a navíc konjunktiv imperfekta může také vyjadřovat následnost děje věty vedlejší. Zde se nám opět vyskytuje nepřímá řeč, z které jsem vytvořila řeč přímou z důvodu lepší stylistické úrovně.

2)

- Por un momento Emilio **pensó** que Sofía **se refería** a él como «mi marido» y que **pretendía** que le **dijera** algo a su nuevo novio.
- *Na chvílku si Emilio myslel, že ho Sofía označuje jako manžela a že chce, aby něco řekl jejímu příteli.*
 - pensó = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - se refería = sloveso věty vedlejší ve tvaru imperfekta
 - pretendía = sloveso věty vedlejší ve tvaru imperfekta,

Zde se nám opět ve větě vedlejší vyskytuje jak imperfektum tak i konjunktiv imperfekta. V tomto příkladě oba tyto časy v časové souslednosti značí současnost obou dějů. Podle Hamplové²⁰ je zde konjunktiv imperfekta proto, že věta vedlejší je

²⁰ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 211.

věta předmětná uvozená spojkou „que“ ve významu „aby“ a sloveso „pretender“ vyjadřuje přání či žádost. Dále se druhá věta vedlejší váže na první větu vedlejší „que pretendía“, která zřejmě přebírá v tomto případě vlastnosti věty hlavní vůči větě vedlejší „que le dijera algo a su nuevo novio“ a tudíž tato věta obsahuje časovou souslednost.

3)

- Luis le **dijo** que la **quería**, que la **respetaba**, que nunca la **olvidaría**, pero que desde hacía varios meses **salía** con una companera de trabajo divorciada y con hijos, una chica buena y comprensiva, y que **pensaba irse a vivir** con ella.
- *Luis ji před dovršením jejích 33 let řekl, že jí miluje, respektuje, že na ni nikdy nezapomene, ale že už nějakou dobu chodí s kolegyní z práce, která je rozvedená a má děti. Že je hezká, chápající a že s ní zamýšlí bydlet.*
 - dijo = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - quería = sloveso věty vedlejší v imperfektu
 - respetaba = slovesa vět vedlejších v imperfektu
 - olvidaría = sloveso věty vedlejší v podmiňovacím způsobu
 - salía = sloveso věty vedlejší v imperfektu
 - pensaba = sloveso věty vedlejší v imperfektu

V tomto příkladě se setkáváme s jednou větou hlavní a s několika větami vedlejšími. Všechny věty vedlejší jsou vázány na větu hlavní. Vyskytují se zde slovesa ve tvaru imperfekta a sloveso podmiňovacího způsobu. To znamená, že v jednom souvětí se nachází jak současnost dějů věty hlavní a věty vedlejší tak i následnost děje věty vedlejší.

4)

- ...**comprendí** que por un segundo **había olvidado** a Clara y que eso ya **no se detendría**.
- ... *uvědomil jsem si, že jsem na Claru na sekundu zapomněl a že se to už nezastaví.*
 - comprendí = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - había olvidado = sloveso věty vedlejší v předminulém čase

- no se detendría = sloveso věty vedlejší v podmiňovacím způsobu

5)

- **Ya no era capaz, me di cuenta, de sostener** otra pelea con Clara, **ya no era capaz de escuchar** el esbozo de otra de sus innumerables coartadas.
- Došlo mi, že už nejsem schopen podstoupit další hádku s Clarou a také mi došlo, že už nejsem schopen poslouchat nástin jejích nespočetných výmluv.
- me di cuenta = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- ya no era capaz de sostener = era je sloveso věty vedlejší v imperfektu
- ya no era capaz de escuchar = era je sloveso věty vedlejší v imperfektu

Toto souvětí bychom si mohli rozdělit na „me di cuenta *que* ya no era capaz de sostener otra pelea con Clara“ a na „me di cuenta *que* ya no era capaz de escuchar el esbozo de otra de sus innumerables coartadas. Z tohoto rozdělení vidíme, že spojka „*que*“ je nevyjádřená.

6)

- Encadené una pesadilla tras otra y **de pronto me desperté** dando un grito, y con la certeza de **que Clara me había mentido, que no tenía cáncer, que le pasaba algo**, eso era indudable,...
- *Honily se mi v hlavě různé noční můry, brzy jsem se probudil s křikem a s jistotou, že Clara mi lhala a že rakovinu nemá. Že se jí něco děje, to bylo nepochybné.*
- me desperté = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- me había mentido = sloveso věty vedlejší v předminulém čase
- no tenía = sloveso věty vedlejší v imperfektu
- era = sloveso věty hlavní v imperfektu
- pasaba = sloveso věty vedlejší v imperfektu

Následující souvětí obsahuje několik vět hlavních a vedlejších. Přesto, že se ve španělském originálu jedná o jedno souvětí v českém překladu, jsem souvětí rozdělila na dvě části v souvislosti s lepším porozuměním a stylistickou úrovní celého sdělení. Jak už víme, předminulý čas ve větě vedlejší v časové souslednosti

značí následnost děje vedlejší věty po ději věty hlavní a imperfektum vyjadřuje současnost dějů věty hlavní a věty vedlejší.

Problematika časové souslednosti v souvětí s vedlejší větou v oznamovacím nebo podmiňovacím způsobu je velice rozsáhlá. Podkapitola o tomto typu časové souslednosti byla rozdělena na několik částí. Rozdělení záviselo zejména na slovesném čase nebo způsobu přísudků vyskytujících se ve větách vedlejších a tím vyjadřujících následnost, současnost či předminulost vůči dějům sloves ve větách hlavních. Tyto tři základní skupiny byly dále obohaceny o další specifické skupiny, ve kterých se vyskytovalo více vět podléhajících časové souslednosti, různé opisné vazby a další zvláštnosti stojící za zmínku.

2. Sousednost časů v souvětích s vedlejší větou v konjunktivu

I. Je-li v hlavní větě sloveso v přítomném či budoucím čase (někdy též v složeném perfektu) nebo v rozkazovacím způsobu, klade se ve vedlejší větě:

1. konjunktiv přítomného času – při současnosti dějů věty hlavní a vedlejší nebo při následnosti děje vedlejší věty

Siento mucho que Ernesto no esté presente. - Velmi lituji, že Arnošt není přítomen.

Diles que lo hagan mañana mismo. - Řekni jim, aby to udělali hned zítra.

2. konjunktiv perfekta – při předčasnosti děje věty vedlejší vzhledem k ději věty hlavní

No creo que haya podido cumplir su promesa. - Nemyslím, že mohl splnit svůj slib.

Lamentamos que Ud. no haya recibido nuestra invitación. - Litujeme, že jste nedostal naše pozvání.

II. Je-li v hlavní větě sloveso v některém z minulých časů anebo v podmiňovacím způsobu jednoduchém nebo složeném, klade se ve vedlejší větě:

1. konjunktiv imperfekta – při současnosti dějů věty hlavní a vedlejší nebo při následnosti děje vedlejší věty.

Dudaba que entendiera (= entendiese). - Pochyboval jsem, že rozumí.

Ordenó que interrumpieran (= interrumpiesen) el trabajo. - Poručil, aby přerušili práci.

2. konjunktiv předminulého času – předchází-li děj vedlejší věty před dějem věty hlavní.

Era probable que lo hubieran (=hubiesen) puesto en libertad. - Bylo pravděpodobné, že ho propustili na svobodu.

Nunca habríamos pensado que hubiera (= hubiese) ocurrido una desgracia. - Nikdy bychom si nebyli pomysleli, že došlo k neštěstí.²¹

²¹ Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 227,228.

Předešlé schéma Hamplové poukazuje na různé typy konjunktivu vyskytujícího se ve vedlejších větách v časové souslednosti. Schéma časové souslednosti vedlejších vět v konjunktivu a v indikativu se liší. Zatímco v indikativu se slovesa vedlejších vět mohou vyskytovat v imperfektu, předminulém čase nebo podmiňovacím způsobu v závislosti na současnosti, předčasnosti nebo následnosti vůči ději věty hlavní vyjádřené slovesem v minulém čase, v konjunktivu se po slovese hlavní věty ve stejném tvaru vyskytuje pouze konjunktiv imperfekta a předminulého času. Následnost děje vedlejší věty je vyjádřena konjunktivem přítomného času pouze, pokud je sloveso hlavní věty v přítomném či budoucím čase nebo rozkazovacím způsobu.

První skupina obsahuje souvětí v nichž je přísudek hlavní věty v minulém čase následován nebo předcházen vedlejší větou se slovesem v konjunktivu imperfekta.

Tento typ souvětí vyjadřuje současnost dějů obou vět nebo následnost děje věty vedlejší po ději věty hlavní.

1)

- Una noche me **dijo** que **nos marcháramos** de viaje.
- *Jednou v noci mi řekla, abychom se spolu vydali na výlet.*
 - dijo = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - nos marcháramos = sloveso věty vedlejší v konjunktivu imperfekta

Zjišťovala jsem, proč se v této větě nalézají konjunktiv. Konjunktiv se užívá „v předmětné větě uvozené spojkou „*que*“ ve významu „*aby*“, tzn. je-li v hlavní větě sloveso vyjadřující přání, vůli, zákaz, žádost,²². Sloveso *decir* patří mezi tyto slovesa.

2)

- ... yo en el fondo nunca **creí** que Clara **aspirara** a nada.
- ... *v hloubi duše jsem si myslel, že o nic neusiluje.*
 - creí = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu

²² Sylva HAMPLOVÁ, *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998, 211.

- aspirara = sloveso věty vedlejší v konjunktivu imperfekta

3)

- Después hablamos brevemente de nuestros hijos y después me **pidió**, estaría sola o aburrida que le **contara** algo de mi vida.
- *Nejspíš sama a znuděná mě poprosila, abych jí řekl něco o svém životě.*
- pidió = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- contara = sloveso věty vedlejší v konjunktivu imperfekta

4)

- Se lo dije francamente: conmigo no está, pero esa noche **deseé con todo mi corazón que Clara apareciera por mi casa.**
- *Na rovinu jsem mu řekl: se mnou není, ale tuto noc jsem si přál z celého srdce, aby se tu Clara objevila.*
- deseé = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- apareciera = sloveso věty vedlejší v konjunktivu imperfekta

5)

- Una de las cosas que más me impresionó de Cooper **fue** que **tratara** durante su etapa argentina (...) a militantes de izquierda con drogas alucinógenas.
- *Jedna z věcí, která mě nejvíc zaujala na Cooperovi, byla ta, jak léčil během svého argentinského pobytu levičáky halucinogeními drogami.*
- fue = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
- tratara = sloveso věty vedlejší v konjunktivu imperfekta.

Toto souvětí obsahuje sloveso „ir“ ve tvaru jednoduchého perfekta a sloveso „tratar“ ve tvaru konjunktivu imperfekta. Konjunktivu imperfekta v časové souslednosti uijeme, je-li v hlavní větě sloveso v některém minulém čase nebo v podmiňovacím způsobu. Pro překlad tohoto souvětí jsem spojku „que“, která se ve spojitosti s konjunktivem imperfekta nejčastěji překládá pomocí českého „aby“, nahradila příslovcem „jak“ z důvodu vylepšení stylistické úrovně celého textu.

6)

V následujícím souvětí se vyskytuje ve vedlejší větě jak konjunktiv imperfekta tak i podmiňovací způsob.

- Los dos **nos dimos cuenta de** que a menos que **hiciéramos** algo aquél **sería** un encuentro de una tristeza insoportable.
- *Oba dva jsme si uvědomili, že pokud něco neuděláme, bude to smutné setkání.*
 - nos **dimos** cuenta de = sloveso věty hlavní v jednoduchém perfektu
 - **hiciéramos** = sloveso věty vedlejší v konjunktivu imperfekta
 - **sería** = sloveso věty hlavní v podmiňovacím způsobu

Porovnáme-li předcházející kapitolu příkladů s časovou sousledností u sloves v indikativu s kapitolou v konjunktivu všimneme si několika rozdílů. Příkladů časové souslednosti v indikativu bylo nalezeno o mnoho více a byla rozdělena do několika skupin v souvislosti se slovesným časem vyjadřujícím následnost, současnost a předčasnost děje věty vedlejší vůči ději věty hlavní. Vedlejší věty obsahující časovou souslednost v konjunktivu se nachází i v kapitole o časové souslednosti v indikativu mezi zvláštnostmi, jednalo se o souvětí, ve kterých po sobě následovalo několik vět vedlejších se slovesy v různých časech a způsobech podléhajících časové souslednosti.

Nejčastějšími větnými celky obsahujícími tvar slovesa v konjunktivu v časové souslednosti nalezenými v textu byly příklady, kdy po slovese věty hlavní následoval konjunktiv imperfekta vyjadřující současnost děje věty hlavní a vedlejší nebo následnost děje věty vedlejší.

Závěr

Bakalářská práce s názvem „*Překlad povídek z knihy Llamadas telefónicas s komentářem zaměřeným na časovou souslednost.*“ byla rozdělena na překlad a na komentář zaměřený na časovou souslednost.

Podstatnou část mé práce tvoří komentář zaměřený na problematiku časové souslednosti. Tento komentář byl rozdělen do dvou částí. Jednalo se o souslednost časů v souvětí s vedlejší větou v oznamovacím nebo podmiňovacím způsobu a v souvětí s vedlejší větou v konjunktivu. Nejčastějšími příklady obsahujícími časovou souslednost byly větné celky, ve kterých sloveso věty vedlejší bylo ve tvaru imperfekta a sloveso věty hlavní bylo v některém z minulých časů. Tyto vedlejší věty jsem většinou přeložila slovesem ve tvaru přítomného času a vidu nedokonavého. Objevily se také příklady, ve kterých bylo nutné slovesa ve tvaru imperfekta přeložit do českého jazyka pomocí slovesa v minulém čase a také vyměnit sloveso nedokonavé za jeho dokonavý tvar a tím tedy porušit pravidla pro překlad souvětí časové souslednosti ze španělského jazyka do českého. V komentáři jsem se dále věnovala souvětím, kde po slovese věty hlavní v minulém čase následovaly věty vedlejší s přísudky ve tvaru různých slovesných časů a způsobů a také souvětím, ve kterých se vyskytovalo více po sobě jdoucích vět v časové souslednosti.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Zewelová Andrea

Název katedry a fakulty: Katedra romanistiky, Filozofická fakulta

Název bakalářské diplomové práce: Překlad povídek z knihy *Llamadas telefónicas* s komentářem zaměřeným na časovou souslednost

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Radim Zámec, Ph. D.

Počet znaků: 88 613

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 19

Klíčová slova: Roberto Bolaño, překlad, časová souslednost, věta hlavní, věta vedlejší, vid, slovesný čas, sloveso,

Charakteristika diplomové práce:

V mé práci se zabývám hlavně překladem dvou povídek z knihy „*Llamadas telefónicas*“ a komentářem zaměřeným na časovou souslednost. V komentáři uvádím téměř všechny příklady z povídek, v nichž se nachází časová souslednost a k nim přidávám můj překlad. Zabývám se časovými posuny ve španělštině ve větách vedlejších a odůvodňuji mnou zvolený překlad do českého jazyka. V průběhu redakce práce používám různé zdroje od španělských i českých autorů, ze kterých přebírám poznatky a fakta týkající se problematiky časové souslednosti ve španělštině a jejího překladu do češtiny.

The main purpose of my work is to translate two different short stories from the Spanish book called 'Llamadas telefonicas' with a commentary targeted at the consecution of tenses in Spanish language. In my commentary I have presented almost every example of the consecution of tenses from the short stories with my own translation into Czech language. Furthermore, I have also analysed tense shifting in clauses within Spanish language. In addition, I have presented specific reasoning for the chosen translation from Spanish to Czech language. Within my work, I have made use of variety of sources by Spanish and Czech authors and I based my discussion on their findings

relevant to issue of the consecution of tenses in Spanish language and its translation into Czech language.

Bibliografie

- ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid : Espasa Calpe, S.A., 2006.
- ALCINA FRANCH, Juan a MANUEL BLECUA José: *Gramática española*, Barcelona: Editorial Ariel, S.A., 2001.
- BOLAÑO, Roberto: *Llamadas telefónicas*, Barcelona: Editorial Anagrama, S.A., 1997.
- ČERNÝ, Jiří: *Morfología española*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008.
- FRANZ, Carlos: *Roberto Bolaño: Una pasión helada*, [en línea], dostupné na <<http://www.letraslibres.com/index.php?art=9196>>, [2/5/2011].
- HAMPLOVÁ, Sylva: *Stručná mluvnice španělštiny*, Praha: Akademie věd ČR, 1998.
- HAVRÁNEK Bohuslav a JEDLIČKA Alois: *Česká mluvnice*, Praha : Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1981.
- CHALUPA, Jiří: *Španělsko-český a česko-španělský slovník*, Praha: FIN PUBLISHING, 2008.
- KRIJTOVÁ, Olga: *Pozvání k překladatelské praxi*, Praha: Karolinum, 1996.
- LEVÝ, Jiří: *Úvod do teorie překladu*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958.
- PAVÓN LUCERO, María Victoria: *Gramática práctica del español*. Madrid: Espasa Calpe, S.A., 2007.
- PAZ SOLDÁN Edmundo a FAVERÓN PATRIAU Gustavo: *Bolaño Salvaje*, Barcelona : Editorial Candaya S.L., 2008.
- Spolupracovníci kulturního serveru Memoria Chilena: *Roberto Bolaño (1953 – 2003)*, [en línea], dostupné na <http://www.memoriachilena.cl/temas/index.asp?id_ut=robertobolano%281953-2003%29>, [konzultace: 3/5/2011].
- Spolupracovníci Ústavu pro jazyk český, Akademie věd ČR v. v. i.: *Internetová jazyková příručka*, [on-line], dostupné na <<http://prirucka.ujc.cas.cz/>>, [23/3/2011].
- Spolupracovníci Wikipedie, Otevřená encyklopedie: *Chile*, [en línea], dostupné na <<http://es.wikipedia.org/wiki/Chile>>, [2/5/2011].

STURNIOLO, Norma, *Cuentos inquietantes y lúcidos donde la literatura y la vida se imitan*, [on-line], dostupné na

<<http://sololiteratura.com/bol/bolaobrresllamadas.htm>>, [5/5/2011].

ZAVADIL Bohumil a ČERMÁK Petr: *Mluvnice současné španělštiny*, Praha: Karolinum, 2010.

ZAVADIL, Bohumil: *Současný španělský jazyk II. : Základní slovní druhy: slovesa*, Praha: Karolinum, 1995.